

Tribuna școlii

Revistă editată de
Ministerul Educației și Învățământului
și Uniunea Sindicatelor
din Învățământ, Știință, Cultură,
Poligrafie, Presă și Edituri

ANUL XVII (XXXVIII) Nr. 297 (1383)

Simbătă, 21 martie 1987

8 pagini — 2,50 lei

65 de ani de la crearea Uniunii Tineretului Comunist

TINĂRA GENERAȚIE A PATRIEI — PREZENȚĂ ACTIVĂ ÎN PROCESUL DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ-SOCIALĂ A ROMÂNIEI SOCIALISTE

Aniversăm, în acest început de primăvară, împlinirea a 65 de ani de la crearea Uniunii Tineretului Comunist și a trei decenii de la înființarea Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România — evenimente cu profunde semnificații în istoria mișcării revoluționare de tineret din patria noastră. Aceste momente festive evidențiază ample tradiții de muncă și activitate revoluționară ale tineretului din țara noastră, semnificativul său aport la victoria cauzei comuniste, la înfăptuirea milenarelor aspirații de libertate, pace și progres social ale poporului la edificarea mărețelor realizări ale timpului socialist al patriei. Totodată, aceste aniversări se constituie într-o dovadă eloventă a încrederei și prețuirii pe care Partidul Comunist Român, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, întregul nostru popor le acordă tineretului care, prin muncă și activitate creatoare, cu elan revoluționar și entuziasm patriotic, acționează neabătut pentru transpunerea în viață a politicii partidului și statului nostru, a hotărârilor istorice ale Congresului al XIII-lea, manifestându-se în toate sectoarele de activitate ca o puternică forță socială atâșată strâns cauzei patriei și partidului, implicată deplin, alături de întregul nostru popor, în uriașă operă de edificare a societății socialiste multilaterale dezvoltate în România.

Legată cu lărie de personalitatea luminoasă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a cărei activitate cu puternice virtuți catalizatoare în rindurile mișcării revoluționare de tineret din țara noastră a constituit contribuția esențială la unirea acțiunii tineretului în lupta împotriva exploatareii sociale, a pericolului fascist, la asigurarea dezvoltării socialiste și comuniste a patriei, istoria Uniunii Tineretului Comunist este, prin aceasta, istoria vie a muncii și faptelor eroice, pline de jertfe, abnegație, devotament și dăruire ale tineretului puse în slujba cauzei poporului.

Marile succese obținute de patria noastră pe calea construirii în România a celei mai avansate societăți din istoria omenirii — societatea comunistă, în care se încorporează organic eforturile pline de abnegație deosebite de tinăra generație pentru înfăptuirea luminoaselor perspective trasate de Programul partidului, demonstrează cu puterea evidențelor de nelăgăduită voință fermă a unei întregi țări, liberă și stăpână pe soarta sa, de a-și făuri, în mod conștient, cu poporul și pentru popor, propriul său destin socialist.

Indemnurile înălțate pe care cel mai iubit fiu al națiunii noastre socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, etalonul genial al României contemporane, le-a adresat direct tinerei generații de la tribuna Congresului al XII-lea al

U.T.C., chemând-o să se situeze în primele rinduri ale procesului continuu și complex de transformare revoluționară a patriei, reprezintă un motiv de justificată mândrie pentru tineretul nostru, un apel generos la intensificarea preocupărilor sale pentru continua lărgire a orizontului său politic, pentru perfecționarea calitativă a activității profesionale, pentru creșterea responsabilității, a competenței și eficienței în muncă.

Programele de perspectivă adoptate de către Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român pentru actualul cincinal și, în continuare, până în anul 2000, reprezintă și pentru organizațiile revoluționare de tineret ample și mobilizatoare sarcini de acțiune, proiectind obiective mărețe la a căror înfăptuire sînt chemate să participe, deschișad, în același timp, ample orizonturi de muncă, învățură și viață, de afirmare multilaterală.

În lumina exigențelor puse de partid în fața tinerei generații, etapa actuală în viața organelor și organizațiilor Uniunii Tineretului Comunist este caracterizată de un amplu efort de analiză și perfecționare a acțiunii în vederea îndeplinirii optime a obiectivului central al activităților politico-educative și organizatorice desfășurate în această perioadă: aprofundarea și aplicarea în viață, de către toți tinerii, a documentelor și hotărârilor Congresului al XIII-lea, a ideilor de inestimabilă valoare teoretică și practică cuprinse în strălucita cuvîntare rostită de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de la tribuna Forumului tinerei generații.

Situată în contextul amplu de concentrare a tuturor eforturilor în vederea înfăptuirii unei noi calități a învățământului, pentru realizarea unei revoluții în pregătirea și formarea cadrelor necesare dezvoltării economico-sociale multilaterale a țării, de ale cărei transformări imoitoare este legată contribuția nemijlocită a tovarășei Elena Ceaușescu, președintele Consiliului Național al Științei și Învățământului, activitatea organelor și organizațiilor U.T.C. din unitățile de învățămînt, desfășurată sub îndrumarea și conducerea organizațiilor de partid și în colaborare cu factorii școlari, este ferm angajată pe calea realizării unei pregătiri optime a forței de muncă tinere, a mobilizării tuturor elevilor la perfecționarea continuă a pregătirii lor teoretice și practice, pentru formarea lor ca specialiști, ca oameni de nădejde cu un înalt grad de competență, animați de un profund spirit revoluționar, de atașament deplin față de valorile fundamentale ale culturii și civilizației socialiste, față de cauza înaintării patriei noastre spre noi culmi de progres și bunăstare.

Pornind de la promisa că învățătura și munca reprezintă îndatorirea pa-

triotică de cea mai înaltă onoare a fiecărui elev, a fiecărui utecist, care trebuie să se angajeze conștient și responsabil, prin faptele sale, la îndeplinirea exemplară a obligațiilor profesionale, a sarcinilor de organizație care îi revin, organele și organizațiile tineretului comunist din școli se preocupă permanent de valorificarea superioară, cu maximă eficiență, a însemnatului potențial politico-educativ și organizatoric pe care îl reprezintă. Ele contribuie prin forme și modalități proprii de acțiune la educarea comunistă, patriotică și revoluționară a celor mai tineri uteciști, la afirmarea lor hotărîtă în calitatea de participanți activi, cu răspunderi și drepturi egale, la procesul de făurire a viitorului marelui țării, la grandiosul elan de ridicare a României pe cele mai înalte culmi de progres și civilizație.

Prezența constantă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășei Elena Ceaușescu în mijlocul tineretului nostru, rodnicul dialog de lucru care se stabilește cu acest prilej, prețioasele orientări și indicații formulate sînt expresia griii netărmurite pentru crearea tuturor condițiilor, astfel încît tinerii să beneficieze de cele mai largi posibilități de afirmare pleneră, pentru a se forma și deveni cetățeni demni ai României socialiste, punînd întrega lor putere de muncă în slujba dezvoltării sale.

Făcîndu-și un crez fierbinte din vocația autentică, constructivă de pace a poporului român, învășind, muncînd și trăind în epoca de aur a celor mai mărețe împliniri din istoria multimilenară a poporului român — Epoca Nicolae Ceaușescu, tinăra generație a României socialiste, aflată la aniversarea celui de-al 65-lea an al organizației sale comuniste, revoluționare, alături de întregul nostru popor, strîns unită în jurul partidului, făurește, cu o nobilă și justificată mândrie patriotică, prin faptele glorioase ale muncii sale pentru țară, istoria nouă a României socialiste, urmînd exemplul strălucit al marelui erou și ctitor de țară nouă, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care ne este călăuză și îndemn, simbol nepieritor pentru tot ceea ce sîntem, pentru tot ceea ce vrem să devenim.

DAN PAVELESCU
secretar al C.C. al U.T.C.

TINERETUL ȘCOLAR, ȘTIINȚA ȘI TEHNICA

Învățămîntul, așa cum se arată în documentele partidului nostru, trebuie să fie în permanență la curent cu cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. Numai în acest mod absolventul, părăsind băncile școlii și intrînd în viața activă, va putea face față cu succes problemelor pe care le va avea de rezolvat. Dar, desigur, aceasta nu este suficient. El va trebui să fie capabil, în continuare, să se adapteze ușor la ritmul accelerat de dezvoltare al științei și tehnicii contemporane, să asimileze ceea ce apare nou pe plan mondial. Pentru aceasta este necesar, așa cum se arată în documentele de partid, ca tinărul absolvent să aibă o foarte bună pregătire fundamentală, un orizont larg de cunoștințe, o bogată cultură generală. Învățămîntul trebuie să pregătească un specialist care să fie, permanent, la curent cu tot ce este nou în domeniul său de activitate și, în același timp, să fie capabil să realizeze o operă de creație științifică, tehnică sau culturală. Pentru a îndeplini această dificilă, dar nobilă sarcină este necesar ca între învățămînt și cercetarea științifică să existe în permanență o legătură strînsă, organică. De asemenea, este necesar ca în cadrul cursurilor să se evite, pe cit posibil, descriptivismul și tendința de a prezenta modul de soluționare a problemelor științifice sau tehnice sub forma unui rețetar cu răspunsuri precise și definitive. Insistînd asupra faptului că soluțiile respective corespund stadiului actual al științei și tehnicii și prezentînd succint soluțiile date în trecut aceluiași problemă, vom crea elevului sau studentului ideea că nimic nu este perfect, că totul este perfectibil. Aceasta îl va determina să-și pună întrebări, să încerce să îmbunătățească soluțiile actuale, să gîndească în spirit revoluționar, cu mai multă îndrăzneală, să se străduiască să inventeze, să descopere nou.

O importanță deosebită în formarea viitorilor specialiști o are activitatea practică. Pe lângă rolul ei educativ, de a pregăti tineretul pentru muncă, practica are un rol instructiv. În legătură cu această activitate și avînd în vedere accentul tot mai mare care este pus în documentele de partid pe calitatea produselor, este necesară formarea deprinderii tineretului cu tehnica măsurării. Calitatea produselor depinde foarte mult de respectarea, cu strictețe, în limitele toleranțelor admise, ale unor mărimi caracteristice. O tehnică necorespunzătoare de măsurare nu permite o montare corectă a unor organe de mașini confecționate în întreprinderi diferite. De asemenea, nerespectarea unor parametri conveniți cu parametri externi cu privire la o mașină, cu utilaj sau o instalație poate crea dificultăți la export. Este necesar să-i învățăm pe elevi și pe studenți să măsoare corect, aceasta însemnînd, de fapt, să-i învățăm să facă lucruri de calitate. Calitatea trebuie să devină un element de educație a tineretului. Este important să se ajungă într-un asemenea stadiu în care, pentru un ținar oarecare din țara noastră, să fie de neconceput ideea de a face un lucru care să nu fie de calitate.

Dar, tehnica măsurării, ca activitate practică, mai are o importanță. Se știe că marile progrese, marile „străpungeri“ în știință se datoresc unor fapte noi obținute pe cale experimentală și care au contrazis teoriile științifice existente. Pentru cei ce au activat mult în cercetarea științifică este un adevăr de necontestat faptul că practica, laboratorul, inspiră omului de știință idei incomparabil mai frumose, mai neașteptate decît propria lor imaginație.

Activitatea practică se întrepătrunde strîns cu teoria. De altfel, fiecare aparat de măsură își are teoria lui, se bazează pe o anumită ipoteză. Activi-

Acad. RADU P. VOINEA
președintele Academiei R.S. România

(Continuare în pag. a 2-a)

CARATELE TINEREȚII, CARATELE MUNCHI ÎNFRĂȚITE

La noul și modernul Liceu Agro-industrial din Prejmer, județul Brașov, a cărui importantă construcție a fost dată în folosință în anul 1985, tinerețea este la ea acasă, strălucind cu toate caratele de care e în stare să strălucească. Aici studiază, spre a deveni specialiști în agricultură, cei mai mulți dintre fiii țăranilor din Prejmer și din satele aparținătoare, agricultori din tată în fiu, împătimiti de pămînt, care iubesc miresma holdelor și animalele domestice, și care s-au înfrățit pentru totdeauna cu cîntecul fără moarte al ciocirlii. Sînt de naționalități diferite — ponderea cea mai mare avînd-o, evident, elevii români, dar alături de români studiază mulți sași și maghiari, uniți, cu toții, prin muncă și idealuri și prin aceeași dragoste fierbinte de pămîntul natal care i-a zămislit, din care și-au făcut un adevărat crez, căci lui, acestui pămînt, îi vor închina munca și pricepera lor după anii de

studii și strădanii, spre a-i smulge roade cit mai bogate.

„Este clar pentru oricine — ne spune prof. Ion Halmaghi, directorul liceului — că înfăptuirea noii revoluții agrare nu poate avea loc decît cu oameni pregătiți temeinic pe băncile școlilor și facultăților, deci cu specialiști cu o mare dragoste de pămînt, capabili să cunoască toate regulile agro-tehnice și să practice o agricultură și o zootehnie cit mai moderne. Liceul nostru are privilegiul de a se afla într-o comună mare, Prejmer, de peste 14000 de suflete, cu oameni harnici, care lucrează în Cooperativa Agricolă de Producție și în Întreprinderea Agricolă de Stat din localitate, unități devenite puternice prin munca și dragostea de pămînt a părinților elevilor noștri.“

Aflăm, astfel, că I.A.S. Prejmer a fost decorată pînă acum de cinci ori cu Ordinul Muncii clasa I, iar în toam-

na anului trecut i s-a decernat de două ori înalta distincție de „Erou al Noii Revoluții Agrare“ pentru producțiile sale. Gradul înalt de mecanizare a lucrărilor, folosirea cu pricepere a asolamentelor, îngrășămintelor și condițiilor pedo-climatice, la care se adaugă hărnicia oamenilor, au determinat aici obținerea unor producții agricole record: în 1985 — 60 000 kg sfeclă de zahăr la hectar, și peste 56 000 kg cartofi la hectar; peste 8 200 kg orz, peste 7 000 kg griu și peste 140 000 kg rădăcinoasă la hectar, în 1986; și cifrele ar putea continua și la alte culturi, la aceeași înalți indicatori.

În plus, cunoscuta Întreprindere Agricolă de Stat Prejmer, care patronază și Liceul Agroindustrial din localitate, este, în același timp, și o pu-

D. RACHICI

(Continuare în pag. a 2-a)

TINERETUL ȘCOLAR, ȘTIINȚA ȘI TEHNICA

(Urmare din pag. 1)

tatea practică ne învață să raționăm și să lucrăm nu ca mărmi ideale, matematici, ci cu mărmi aflate între anumite limite de precizie. De asemenea, ne învață să gândim probabilistic, un mod de gândire mult mai apropiat de realitate.

Educația tehnică a tineretului este astăzi o necesitate. Ea trebuie să înceapă, după părerea mea, la vârsta preșcolară. Nu cred că există un impediment serios în a proceda astfel. Copiii de astăzi le sunt familiare, la vârste relativ mici, telefonul, radioul, televizorul, diferitele aparate și instalații casnice, ori, sub formă de jucării, trenul, avionul, satelitul etc. Se știe că de mult se simt atrași de obiectele tehnice copiii pe care curiozitatea îi împinge adesea să „srică” jucăriile, în fapt să le demonteze ca să afle secretele mecanismului lor.

Firește, la această vîrstă educația tehnică îmbracă forme adecvate, le dezvoltă copiilor spiritul de observație, imaginația creatoare, îi deprinde să gîndească și să-și explice — la nivelul lor de cunoștințe — cum funcționează o jucărie, un mecanism. O pondere importantă rămîne însă jocului, cunoștințele tehnice fiind introduse pe nesimțite, în mod natural, astfel încît ele să producă un plus de satisfacții copilului.

La vârsta școlară problema se pune altfel, de data aceasta accentuându-se latura utilă, frumoasă, a activității tehnice. Rolul educației tehnice nu trebuie să fie doar instructiv, ci, în egală măsură, formativ. La cercurile de activități practice, ori în atelierul școlărilor, elevul urmează să fie conștient de tot ce face. Desigur, educația tehnologică trebuie să înceapă cu însușirea unor cunoștințe științifice și tehnice temeinice, clare, precise privind unelele, aparatele, mașinile, instalațiile, utilajele pe care le folosește elevul. Este bine să se urmărească, în același timp, formarea la elevi a unui orizont larg al cunoștințelor tehnice, în sensul că ei trebuie să știe care este cîmpul de aplicații al unelei, mașinii, instalației respective. Firește, elevul lucrează la o arumită piesă mecanică, la o arumită instalație electrică sau electronică, dar el trebuie să știe, în principiu, la ce alte operații ar mai putea fi folosite unelele, mașina sau aparatul respectiv.

Stimularea creativității tehnice este un obiectiv superior al educației tehnologice a tineretului. Atingerea acestui obiectiv este, firește, mai dificilă, dar nu imposibilă, avînd în vedere că la vârsta adolescenței, elevul manifestă, în mod firesc, o dorință de originalitate, o tendință a afirmării de sine. Pentru a-l atinge este necesar să nu ne limităm în transmiterea cunoștințelor tehnice la formularea unor reguli rigide, a unor rețete tehnice, chiar dacă ele reprezintă, cum se spune, nivelul celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. Accentuînd, firește, importanța lor practică, este necesar să li se arate elevilor că studiul actual al tehnicii este doar o imagine dintr-un film de lung metraj care reprezintă revoluția științei și tehnicii de-a lungul îndelungatei istorii a omenirii. Și, desigur, nu este lipsit de interes să li se schițeze, cel puțin, momentele principale din această istorie.

Trebuie să le insuflăm elevilor convingerea că marile descoperiri științifice, ca și marile invenții tehnice sînt rezultatul unei munci intense a marilor oameni de știință, de documentare, de laborator, de căutare continuă, perseverentă, că ideea genială — „străfulgerarea”, cum se spune uneori — nu vine decît după multă, multă muncă. Descoperirile științifice, invențiile tehnice nu sînt privilegii unor oameni de știință norocoși, cum lasă uneori să se înțeleagă unele biografii romantate ale marilor gînditori ai omenirii. Omul de rînd, ca și omul de știință trec pe lângă același fenomen, dar omul de știință îl observă, sesizează ce e interesant, îl studiază și, în urma unei activități perseverente, descoperă nou.

Inventatorului de astăzi i se cere un orizont științific foarte larg, și nu mă gîndesc numai la cunoștințe de matematică, de fizică și de chimie, ori la cunoștințe de științe tehnice. Mă gîndesc și la cunoștințele de biologie, astăzi din ce în ce mai necesare celui ce se ocupă cu probleme tehnice. Într-adevăr, multe fenomene biologice, studiate prin prisma consumului de energie, a schimbului de substanță și de căldură cu exteriorul, arată că viețuitoarele din natură corespund, ca formă și mod de comportare, unor soluții optime, cu consumuri minime. Or, și în tehnică nu se urmărește numai rezolvarea unor probleme în orice condiții, ci găsirea de soluții optime, astfel încît la mașinile realizate să se utilizeze cît mai puțin material, iar acestea să consume cît mai puțină energie, combustibil etc. Studiul biologiei poate sugera unele soluții interesante în acest sens.

Drumul inventatorului de astăzi este, deci, incomparabil mai lung și mai greu decît al inventatorului de odinioară. De aceea, el trebuie început din școală. Dobîndirea unor deprinderi practice este deosebit de utilă. Creșterea gradului de îndeminare favorizează procesul de gîndire. Studii biologice serioase au arătat că pe scoarța cerebrală o importantă regiune este rezervată centrilor nervoși care comandă mișcările mișrilor. Munca fizică și munca intelectuală nu se exclud, dimpotrivă, se întrepătrund și se stimulează reciproc. Munca în atelier, bine organizată, se dovedește binefăcătoare și pentru activitatea intelectuală, care poate astfel reflecta mai bine realitatea.

Tehnică nu se reduce însă numai la deprinderi tehnice. Nu se reduce nici numai la cunoștințe tehnice, oricît ar fi ele de numeroase. Nu este suficient, de exemplu, să cunoști zeci sau sute de mărci sau tipuri de automobil, de motor de automobil, de sisteme de suspensie, de mecanisme de viraj etc. pentru a pretinde că ți-ai însușit tehnica automobilului. Cunoștințele sînt necesare, dar, în plus, trebuie să fii în stare să gîndești și pentru aceasta trebuie să știi de ce s-a adoptat într-o anumită împrejurare o soluție sau alta. „De ce?” iată întrebarea pe care trebuie să și-o pună și la care trebuie să încerce să răspundă cel ce dorește ca mine să facă o invenție care să revoluționeze tehnica.

Nu mă îndoiesc că, în rîndurile tineretului școlar de azi, se găsește multă care, însușindu-și temeinic cunoștințele științifice și tehnice, vor face mine descoperiri științifice și invenții tehnice care vor îmbogăți patrimoniul științei și tehnicii românești și universale.

CARATELE TINEREȚII, CARATELE MUNCII ÎNFRĂȚITE

(Urmare din pag. 1)

ternică unitate de creștere a bovinelor și porcinelor (peste 11000 de capete de bovine, dintre care 4000 de vaci cu lapte dînd fiecare, anual, 4200 litri de lapte, și mai bine de 26000 de porci crescuți și comercializați de fermele de aici). I.A.S. Prejmer se poate mîndri, totodată, cu cea mai mare crescătorie de nurci din țară: peste 50000 de exemplare, ale căror blănuri scumpe sînt mult solicitate la export.

Cu recolte tot mai frumoase, de la an la an, se mîndrește și Cooperativa Agricolă de Producție din Prejmer, ale cărei venituri au înregistrat o linie mereu ascendentă. Două cifre, credem, sînt edificatoare. Dacă în anul 1962, anul încheierii cooperativizării agriculturii în țara noastră, această unitate prejmereană înregistra doar 2,8 milioane lei la producția agricolă, în anul 1986 producția agricolă a unității s-a ridicat la peste 44 milioane lei! În prezent, unitatea respectivă, pe lîngă bunele producții cerealiere obținute la hectar, an de an, dispune și de o fermă zootehnică-model, constînd din peste 2000 de oi, un efectiv de 1600 taurine, un număr mare de porcine etc.

Ce vor să semnifice aceste cifre? Că producțiile conținute în ele, expresia lor, se identifică în esență cu însăși munca oamenilor care le-au dat viață. Iar acestia nu sînt alții decît părinții elevilor Liceului Agroindustrial din Prejmer — unitate de învățămînt etalon în sistemul nostru agrar-industrial, cum, de un timp încoace, avem tot mai multe în țară. Ei, acești părinți, prin hărnicia și prin știința agricolă pe care și-o au drept aliat prin intermediul specialiștilor care îi îndrumă spre recolte tot mai bogate, sînt în fiecare moment al activității lor un exemplu demn de urmați pentru propriii copii. „Am învățat să tubesc animalele de la părinții mei — ne spune elevul E.A. din clasa a XII-a, secția zootehnie. Ei tot timpul aveau, au și acum, pe lîngă casă, animale domestice. Cum să nu le

iubești?! Sînt atît de frumoase și de blinde!” „Ați văzut vreodată o tarla cu tulpini de cartofi înflorite? Acel amestec de alb și de verde împreună-nindu-se cu zărea albastră... Poate fi ceva mai fascinant și mai apăsător? Iar toamna, la recoltare, acei tuberculi uimitori, dintre care, unii — adevărate recorduri, pe masa țării!”. (B.I., clasa a XI-a, agronomie). „Noi ne identificăm cu viitorul pe care îl vom edifica prin producții tot mai mari la hectar”. (W.A., cl. a XI-a, agronomie).

Producții tot mai mari la hectar! Este devisa tuturor lucrătorilor agricoli din Prejmer și, totodată, devisa înscrisă, simbolic, pe frontispiciul Liceului Agroindustrial din această localitate.

Încheierea cooperativizării agriculturii din România, al cărei jubileu îl vom aniversa în curînd, a dus la transformarea radicală a satelor din țara noastră, precum și a structurii sociale a populației mediului rural de la noi. În strînsă alianță cu muncitorimea, oamenii muncii ai satelor noastre contribuie, prin toate strădaniile lor, la transformarea României socialiste într-o țară cu nivel mediu de dezvoltare — obiectiv pe care, conform directivelor Congresului al XIII-lea al partidului, îl vom atinge pînă la finalul actualului cincinal. Elevii de astăzi ai țării, inclusiv elevii Liceului Agroindustrial din Prejmer, vor fi specialiștii și adulții de mine. Ei și cei de-o seamă cu ei, de pe întreg cuprinsul patriei, vor avea un cuvînt important de spus în drumul spre acest obiectiv. La Prejmer au condiții excelente de studiu și de pregătire. Liceul nu numai că e nou, din punct de vedere al construcției, dar surprinde, în același timp, pe orice vizitator, prin nouitatea și modernitatea în care se predă aici știința de carte. Cursurile au loc în cabinetele și laboratoarele liceului — adevărate unicate în materie — iar instruirea practică se desfășoară în fermele și pe loturile Întreprinderii Agricole de Stat din localitate. Nu întîrziem să spunem că și repartizarea celor mai mulți dintre absolvenții liceului, ca și integrarea

lor în producție cu rezultate dintre cele mai strălucite, tot aici au loc. Uneori, se întîmplă ca fiii, proaspeți absolvenți, să ia locul părinților lor ieșiți la pensie, dar pe o spirală, evident, ascendentă, de oameni înarmați cu toate „secretele” agrozootehnice însușite în timpul școlărității, și devenind, astfel, buni specialiști.

Spuneam, mai sus, că laboratoarele și cabinetele liceului de care vorbim sînt adevărate unicate. Și sînt! Ele impresionează pe oricine le vizitează. O contribuție de seamă o are aici profesorul de fizică Ioan Sorin Apan, un tînar, adevărat pictor prin talent și vocație, și totodată un bun cunoscător al culturii universale. Frescele și tablourile votive cu care sînt împodobite pereții acestor săli de studiu, deosebit de sugestive, imaginile pictate pe culoarele și în incinta Bibliotecii liceului, maximele latine privitoare la agricultura, la creșterea vitelor, la educație și la omenie, atît de proprii țărănului român, se văd peste tot în liceu. La ora cînd am vizitat acest lăcaș de învățămînt modern, pe unul din culoarele liceului, unde urmează să se imprime o frescă imensă, cițiva din cei vreo 50 de elevi „convertiți” de prof. Ioan Sorin Apan spre frumos și spre secretele culorilor, imprimau, cu nepru de fum, schițele alegoriilor viitoare, care se întvedeau deosebit de sugestive.

Am părăsit Liceul Agroindustrial din Prejmerul Brașovului, convins că las în urmă o școală modernă, înscrisă pe orbita amplei deveniri din actualul cincinal. Este, dealtfel, acest drum însăși traiectoria întregii școli românești contemporane, care înregistrează un salt calitativ nou și în care se pun un accent deosebit pe trinomul învățămînt-cercetare-producție. E aceasta însăși politica partidului și statului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care în repetate rînduri sublinia că în etapa actuală (dar și în cea viitoare!) se impune ca agricultura să aibă un rol tot mai însemnat, să participe tot mai mult la progresul întregii economii naționale.

OPERĂ FUNDAMENTALĂ A ISTORIEI LIMBII ROMÂNE

Sfîrșitul anului 1936 a marcat o apariție editorială de excepțională însemnată în domeniul lingvistic: **Istoria limbii române. De la origini pînă la începutul secolului al XVII-lea.** (Ediție definitivă. București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1936) de acad. Alexandru Rosetti.

Operă clasică pentru lingvistica românească, monumentalul volum, însumind 931 de pagini, este lucrarea fundamentală a academicienului Al. Rosetti, consacrată prezentării originii, evoluției și structurii limbii române pînă la începutul secolului al XVII-lea. Rod al cercetării unui imens material de fapte lingvistice și avînd la bază o bibliografie ce se întinde pe mai bine de 200 de pagini, **Istoria limbii române** de Alexandru Rosetti se structurează în șase mari părți: 1. Limba latină; 2. Limbile balcanice; 3. Limbile slave meridionale; (sec. VI-XII); 4. Româna comună; 5. Limbile vecine; 6. Din secolul al XIII-lea pînă la începutul secolului al XVII-lea, incluzînd și un număr de Anexe, care cuprînd studii, articole, note ale autorului, legate tematic de studiul limbii române.

Din bogăția de idei ale operei se cuvin subliniate cîteva, importante pentru cunoașterea originii și evoluției limbii noastre.

Definiția, de la început, din perspectivă genealogică, limba română este o limbă romanică (neolatină), care s-a format pe un larg teritoriu romanizat, la nord și la sud de Dunăre, este: „limba latină vorbită în mod neîntreput în partea orientală a Imperiului Roman, cuprînzînd provinciile dunărene romanizate (Dacia, Panonia de Sud, Dardania, Moesia Superioară și Inferioară), din momentul pătrunderii limbii latine în aceste provincii și pînă în zilele noastre” (p. 75). După perioada „românei comune” — ce s-a întins probabil pînă în secolul al X-lea, timp în care limba noastră s-a individualizat prin evoluție diferită de celelalte limbi romane — au apărut cele patru dialecte cunoscute: dacoromân (singurul care a devenit limbă națională și literară), aromân (sau macedonean), meglenoromân și istroromân.

Referindu-se la influența lingvistică slavă, autorul precizează că limba română se formase deja în momentul exercitării acesteia. Așa se explică faptul că influența slavă s-a produs în domeniul vocabularului limbii (al rădăcinii unor cuvinte) și nu în structura sa gramaticală (elementele flexionare fiind de origine latină). Avînd la bază această structură, împrumuturile din alte limbi și, mai ales din slavă, au fost asimilate în tipare latină. Afirmăția se bazează pe studii comparativ al celor patru dialecte amintite, prin intermediul căruia s-a putut reconstitui un stadiu comun al limbii române. Autorul demonstrează cu rigurozitate științifică, prin nuanc-

roase exemple, afirmația privind caracterul latin al limbii române, care s-a dezvoltat într-un spațiu balcanic, ceea ce-i conferă specificitate în rîndul limbilor romane și trăsături comune uniunii lingvistice din această zonă.

Printre elementele care au individualizat-o, un loc aparte îl ocupă cele de substrat geto-dacic, autohton, care au influențat latina în perioada bilingvismului daco-roman.

Un mare spațiu din valoroasa operă a lingvistului Al. Rosetti îl ocupă Anexele — studiile științifice ale autorului privind diverse aspecte ale istoriei limbii române sau ale lingvisticii noastre. Amintim cîteva dintre temele acestora: localizarea și datarea primelor traduceri românești, interpretarea grafiei textelor vechi, repartizarea dialectală a istroromânei, configurația dialectală a dacoromânei și a bazei dialectale a limbii române literare (subdialectul muntean), genul neutru și genul personal în limba română, elementele autohtone ale limbii române.

Prin bogăția faptelor lingvistice, rigurozitatea științifică a interpretării lor, sinteza și claritatea expunerii, **Istoria limbii române** de acad. Al. Rosetti este o lucrare de referință nu numai pentru specialiști, ci și o importantă operă științifică ale cărei idei privind formarea și evoluția limbii noastre naționale se cer cunoscute de tînăra generație.

CORNELIA GIRMACEA

GRAMATICA PENTRU TOȚI

Apărută recent, în Editura Academiei R.S. România, lucrarea Mioarei Avram se adresează, cum precizează și titlul, unui public larg interesat în perfecționarea competenței de exprimare, acelor cititori care au deja cunoștințe gramaticale la nivelul absolventului de gimnaziu. Scopul lucrării este unul practic, cum este mărturisit de autoare în „Cuvînt înainte”: „Dacă cititorii acestei cărți vor găsi în ea răspuns la unele nedumeriri, dacă vor constata — poate, cu surpriză — că fac anumite greșeli și vor începe măcar să mediteze asupra lor, în vederea corectării treptate, ea își va fi atins scopul”.

Avînd, așadar, un caracter preponderent normativ și corectiv, descrierea minimă a fenomenului lingvistic urmărește să-i ofere sau să-i reamintească cititorului fundamentul teoretic din înțelegerea recomandărilor și interdicțiilor concordante cu normele oficiale în vigoare.

Cele cîteva aspecte referitoare la

părțile gramaticii, interferența acesteia cu logica, originea și stabilitatea structurii gramaticale, tipuri de gramatică, norma gramaticală s.a. din capitolul introductiv sînt menite să-l introducă pe cititor în cele două mari părți ale gramaticii: morfologia și sintaxa. În tratarea părților de vorbire sau de propoziție accentul cade pe acele norme corective, care privesc fiecare dintre părți.

Deosebit de interesante sînt aspectele discutate în încheierea lucrării: cauzele abaterilor de la normele gramaticale ale exprimării corecte, calitățile exprimării corecte și ale celor frumoase, precum și situații concrete, în care o normă este contestată sau / și încălcată de pe poziții conservatoare sau inovatoare.

Izvorită din intenția, mărturisită de autoare, de a determina în rîndul categoriilor de cititori cărora le este destinată o atitudine critică față de modul de exprimare, „Gramatica pentru toți” este o lucrare ce se parcurge cu interes de cei preocupați — în primul rînd de elevii — de precizarea și înnoirea cunoștințelor lor gramaticale și de diversificarea, în acest fel, a mijloacelor de exprimare.

C. G.

„GEOGRAFIA ROMÂNIEI” VOL. III

Volumul al III-lea din Geografia României (Editura Academiei R.S. România, București, 1987) este dedicat prezentării importantei vetre de formare și de continuitate milenară a poporului nostru: Carpații Românești și Depresiunea Transilvaniei.

Înfățișînd trăsăturile specifice fiecărei regiuni componente din Carpații noștri și din depresiunea ce o închid între lanțurile lor (circa 38,4% din suprafața României), lucrarea reliefează unitatea întregului teritoriu românesc, manifestată printr-o mare varietate. Carpații românești au constituit un puternic element de legătură între regiunile intramontane și submontane. Prin configurația lor fizico-geografică, ei au oferit din cele mai vechi timpuri condiții optime de fixare, apărare și dezvoltare a așezărilor umane. Bogăția naturală, relieful lor au determinat și celelalte componente ale spațiului geografic românesc — agricultura pe terase, pădurile, pășunile, fînețele, mineritul, apele. Toate acestea explică puternica popularitate a Carpaților din România, din epoci preistorice pînă astăzi, cînd, în noile condiții ale construcției socialiste, are loc o valorificare de tip nou a bogatelor resurse naturale ale munților noștri.

C.G.

FALSIFICAREA CONȘTIENȚĂ A ISTORIEI SUB EGIDA ACADEMIEI UNGARE DE ȘTIINȚE

În Editura Academiei de Științe a R.P. Ungare a apărut, recent, lucrarea *Istoria Transilvaniei* (Erdély Története), amplă sinteză în trei volume, însumând circa 2000 de pagini, realizată de un colectiv de cercetători, redactor responsabil fiind ministrul culturii al R.P. Ungare, Köpeczi Béla. Obiectul investigației echipei de cercetători unguri constituindu-l Transilvania — străvechi pământ românesc — este firesc interesul pe care lucrarea l-a stîrnit în rîndul istoricilor români. Cu atît mai mult cu cît ei sînt îndreptății să cunoască în ce chip s-a renunțat la vechile teze și clișee naționaliste, șoviniste, vehiculate în vechea orînduire și în vechea istoriografie.

Istoria Transilvaniei, sub coordonarea lui Köpeczi Béla, nu răspunde în nici un fel acestei așteptări. Cu părere de rău constatăm, de la început, că ne aflăm, în fața unei lucrări care nu se deosebește în ceea ce privește tezele și concluziile ei fundamentale de vechea istoriografie ungară de orientare șovinistă și revizionistă. Parcurgînd filele acestei lucrări, cititorul are impresia unei incredibile ieșiri din cadrul temporal, pentru că volumele tipărite în 1988 de Editura Academiei Ungare de Științe par a fi scrise cu peste patru decenii în urmă. Și totuși realitatea este că această lucrare a văzut lumina tiparului în zilele noastre, sub girul celui mai înalt for științific și avîndu-l ca redactor responsabil pe un membru al guvernului ungar.

Specialiștii români vor analiza Istoria Transilvaniei și își vor spune cuvîntul în fiecare din problemele majore abordate în paginile acestei lucrări. Ceea ce dorim acum este să oferim cititorilor noștri o imagine de ansamblu asupra lucrării pentru a evidenția elementele necesare unei aprecieri ce nu poate duce decît la o singură concluzie: ne aflăm în fața unei denaturări grosolane a istoriei Transilvaniei și, implicit, a istoriei poporului român, în fața vehiculării unor teze pe cît de nocive pe atît de jignitoare la adresa poporului nostru, în fața încercării deliberate de a contesta integritatea teritorială a României. În problemele fundamentale ale istoriei poporului român cum sînt: continuitatea strămoșilor geto-daci, originea dacoromană, continuitatea în vatra strămoșească, unitatea românilor în evul mediu și statutul lor politic și juridic, lupta de emancipare națională și socială a românilor transilvăneni, marile bătălii purtate pentru neafirmare, făurirea statului național unitar ca și locul românilor în istoria universală, în toate aceste coordonate esențiale ale trecutului românesc, autorii Istoriei Transilvaniei se situează — așa cum se va vedea — la antipodul realității istorice, denaturînd și falsificînd adevărul istoric.

De la primele capitole, consacrate istoriei străvechi, se vădește cu limpezime intenția autorilor de a nega orice continuitate de locuire în Transilvania, ca de altminteri în întreg spațiul etnic românesc. Firește, nimeni nu tăgăduiește că în epocile istorice: paleolitic, neolitic, bronz și fier au avut loc deplasări de populații. Cercetările arheologice au arătat, însă, că, în ciuda acestor mișcări de populații, a existat mereu o masă de băștinași care nu a fost dislocată de migrațiile succesive

ale altor grupuri de populație. Ceea ce îi preocupă însă pe autorii Istoriei Transilvaniei este de a face din această parte a ariei dacice un fel de vad al populațiilor, care vin, pleacă, îl lasă deseori gol și care, în fond, nu aparține nimănui. Este o modalitate de a contesta orice continuitate de locuire și de a tăgădui astfel vechimea elementului autohton, geto-dac, organizarea lui statală în vremea regelui Burebista, acum peste două milenii.

Mergînd pe firul istoriei, re-găsim, apoi, teza devenită obsesie a istoriografiei ungare: exterminarea dacilor de către cuceritorii romani, teză susținută pentru a se contesta continuitatea statornică de locuire în marea arie dacică de la nord de Dunăre și, mai ales, în interiorul arcului carpatic. Ceea ce citim în această privință în Istoria Transilvaniei este aiodoma vechii istoriografii ungare naționaliste: „În analiza depopulării nu este indiferent nici faptul că tocmai partea centrală a țării lui Decebal (adică Transilvania — n.n.) a devenit provincie nouă. Era teritoriul a cărui populație a fost mai ales nimicită nu numai în război — care în mare parte s-a desfășurat, de asemenea, pe acest teritoriu — ci și pentru că aici dacii au rezistat pînă la sfîrșit, au rămas fideli lui Decebal pînă la cupa cu otravă. Romanii au masacrat, în primul rînd, populația acestei regiuni, ea a ajuns în sclavie sau s-a refugiat în fața cuceritorilor pe teritoriile neocupate“. Autorii ignoră în mod deliberat și în această problemă rezultatele cercetărilor arheologice care au scos la lumină în chiar interiorul castrelor romane din Transilvania vase sau fragmente de vase dacice — Micia, Angustia, Bologa, Buciumi, Orheiul Bistriței — pentru a nu mai stărui asupra așezărilor dacice descoperite la Lechința de Mureș, Cașolț, Noșlac, Obreja etc., sau cimitirele de incinerare ale aceleiași populații autohtone dace, precum cele de la Soporul de Cimpie, Cașolț, Obreja etc., ce dovedesc — alături de alte mărturii — că la întrebarea pe care și-o puneam încă, la timpul său, savantul B.P. Hasdeu, **Perit-au dacii?** răspunsul este un categoric NU. Și dacă totuși autorii Istoriei Transilvaniei au eludat cu bună știință și cu rea credință rezultatele descoperirilor arheologice, dovezi incontestabile ale culturii materiale și spirituale, ale continuității dacice pe această vatră de locuire, o cerință elementară îi obligă să cunoască vestita inscripție de la Grammeni, lângă anticul oraș Philippi din Macedonia, inscripție care a produs o întreagă revelație în frontul istoric mondial. În nici un caz această inscripție nu amintește — așa cum fac autorii lucrării — că regele erou Decebal a murit „luînd cupa de otravă“ împreună cu „clasa conducătoare a dacilor care s-a sinucis în masă“.

Relansînd vechea teorie neștiințifică a lui Robert Roesler, din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, despre originea sud-dunăreană a românilor, autorii Istoriei Transilvaniei neagă posibilitatea romanizării Daciei, pretinzînd că „Înlocuirea limbii, care reprezenta gradul cel mai înalt al romanizării, preluarea ca limbă maternă a latinei, nu pot fi demonstrate în Dacia și nici dezvoltarea istorică și socială nu le-a făcut posibilă“. Afirmarea le este necesară au-

torilor pentru a plasa procesul formării poporului român în exclusivitate la sud de Dunăre, undeva prin Munții Balcani, unde, în anul 271, cu prilejul retragerii administrației și armatei romane din Dacia, hotărîtă de împăratul Aurelian, ar fi plecat și coloniștii romani din această provincie: „Este posibil — admit în mod „conseciv“ autorii — ca nu întreaga populație să fi părăsit provincia, deși nimic nu vine în sprijinul acestei posibilități. Oricum, pe baza celor arătate pînă acum se poate afirma că numărul celor rămași a fost nesemnificativ“. Și, mai departe: „Cercetarea arheologică veche de două sute de ani din Transilvania nu a putut oferi pînă acum o dovadă certă a continuității populației «romane» din Dacia, care să poată fi luată în considerație“. În cea mai pură posterieitate roesleriană, întrecîndu-și chiar „maestrul“, autorii reiau teoria vidului de populație dacoromană la nord de Dunăre pentru a putea prezenta apoi Transilvania ca un pămînt golit de autohtoni și de coloniști, „o țară a tuturor și a nimănui“, cum formulează undeva autorii. Apoi pe acest pămînt al nimănui se succed goți, huni, gepizi, avari, slavi, bulgari, dar nu ar fi existat nici o urmă de populație dacoromană și apoi românească.

Au uitat autorii că un istoric ungar — Huszti András — a scris rînduri ca acestea: „Urmasii geților trăiesc și astăzi acolo unde au locuit părinții lor, rostesc în limba în care glăsuiau mai de mult părinții lor. Nici o națiune nu are limba atît de apropiată de cea veche limba romană (latină) ca limba românilor; ceea ce este un semn sigur și care nu poate înșela că ei sînt în Transilvania urmașii vechilor coloni romani, despre care însemnăm pe scurt acestea: Numele acestui popor în limba lui proprie este de «roman», adică de la Roma sau român“. Nu invocăm acest autor ca argument determinant, voim doar să amintim că unii istorici unguri au putut rosti cu obiectivitate un adevăr al istoriei poporului român: continuitatea dacoromană și românească la nord de Dunăre.

În timp ce, după autorii lucrării, spațiul dintre Carpați și Dunăre s-ar fi aflat sub stăpînire primului țarat bulgar, în anul 894, în bazinul carpatic își fac apariția ungurii: „primul loc de descălecare a ungarilor a fost deci Transilvania. Drumul parcurs apoi de descălecare a fost prin valea Mureșului și a Crișului Repede și poate prin trecătoarea Meseș, în direcția Cimpiei Pannonice“.

Autorii Istoriei Transilvaniei încearcă să schimbe arbitrar realitatea istorică, inversînd situațiile, adică făcînd din români, migratori, și din migratori, sedentari. Or, realitatea este că după venirea triburilor ungare în Cimpia Pannonică în anul 896, și apoi, după infrîngerile care le-au barat drumul spre Apus, ele au început incursiuni spre interiorul arcului carpatic, deci în Transilvania. Aici, însă, românii trăiau de secole organizați în formațiuni politice, atestate de diferite surse istorice între care însăși „Cronica Notarului anonim al regelui Bela“, adică de o sursă principală a istoriografiei ungare. În locul acestei realități, autorii Istoriei Transilvaniei prezintă triburile ungare ca „destălecînd“ mai întîi în Transilvania, în mijlocul unei populații

slave, alături de care s-ar fi aflat și elemente proto-bulgare, pentru ca după aceea să se îndrepte spre Cimpia Pannonică. Transilvania devine astfel, „peste noapte“, un străvechi „leagăn“ al triburilor ungare, mai vechi decît însăși Cimpia Pannonică, unde se află astăzi statul ungar.

Dar românii? se întreabă cititorul, unde au fost cei care formau majoritatea populației Transilvaniei? Autorii declară cu falsă prudență: „Nu ne putem angaja aici în disputa cu privire la așa-numita continuitate dacoromană, adică a dăinuirii continue în Transilvania, începînd din antichitate, a unei populații romanizate, ci trebuie doar să repetăm ceea ce constatăm anterioră că înainte de începutul secolului al XIII-lea nu există dovezi nici istorice, nici arheologice, nici toponimice cu privire la existența populației române în Transilvania“. În realitate, aceste dovezi există și ele sînt numeroase, rod al unei investigații de decenii a istoriografiei române. Autorii Istoriei Transilvaniei le ignoră, le minimalizează sau, pur și simplu, le „desființează“.

Un exemplu concludent al negării izvoarelor care îi deranjează în țiparele prefabricate îl constituie „tratamentul“ aplicat Notarului anonim al regelui Bela (Anonymus). Pe pagini întregi autorii încearcă să „demonstreze“ că acesta s-a înșelat afirmînd că ungurii i-au găsit pe români în Transilvania cînd au început primele incursiuni în interiorul arcului carpatic. Efortul de „desființare“ a lui Anonymus întreprins de autori este deopotrivă straniu și amuzant: rareori s-a văzut într-o istoriografie o asemenea inverșunare pentru a discredita și infirma relațiile istorice oferite de unul din cele mai vechi izvoare ale proprii sale istorii. Vina lui Anonymus? În ochii autorilor este de o gravitate excepțională: îi menționează pe români în Transilvania și Banat și amintește de „un oarecare român“ Gelu, „ducele românilor“. Este lesne de înțeles că pentru cei ce neagă continuitatea românilor în Transilvania, Notarul anonim este un „obstacol“ anevoios, culpa lui reclamînd sancțiunea „lichidării“ cronicii sale sau, mai precis, a informațiilor despre Transilvania și, în primul rînd, despre românii transilvăneni. Autorii decretează că Anonymus s-a înșelat, înțelegînd greșit un pasaj din vechea cronică rusă „Povestea vremurilor de demult“ și proiectînd în secolele IX—X o realitate din timpul său, adică de la sfîrșitul secolului al XII-lea: existența imperiului româno-bulgar.

Nu vom relua aici discuția — atît de veche — asupra valorii de izvor a cronicii lui Anonymus. Ne mărginim să repetăm observația, ce s-a mai făcut, că atît timp cît nu a existat un interes politic pentru a prezenta denaturat istoria Transilvaniei, nimeni, nici măcar cineva din anturajul regilor Ungariei, nu ezita să recunoască existența de secole a românilor în Transilvania, înainte de incursiunile triburilor ungare. Cu toate limitele impuse de timpul său, Anonymus a fost mult mai aproape de adevăr decît autorii Istoriei Transilvaniei, care folosesc toate mijloacele pentru a denatura adevărul: autohtonii și continuitatea românilor în spațiul intracarpato-danubiano-

pontic, deci și în Transilvania, atestate concludent de mărturii istorice, arheologice, lingvistice, toponimice, etnografice, logice etc.

Oare se poate pune la îndoială existența la finele secolului IX și începutul secolului următor a unor formațiuni politice cuprinzătoare pe teritoriul Transilvaniei de tipul voievodatelor (ducatelor) sau „țărilor“, cum le numeau, în epocă, românii? Relatînd pătrunderea ungarilor în Transilvania, Anonymus arată cum oștile ungare au cucerit mai întîi, în urma unor aprige lupte, teritoriul unui asemenea voievodat, situat spre vest pînă la Tisa, la nord de Satu Mare, spre est pînă la Piatra Craiului și Porțile Meseșului, și spre sud pînă la Mureș.

O asemenea formațiune politică, țară (terra), menționată de cronicar, corespunde pe deplin, ca teritoriu, marii concentrări de așezări constatată în nord-vestul Transilvaniei; conducătorul ei (dux) se numea, potrivit aceluiași cronicar, Menumorut, și-și avea reședința în cetatea Bihaerea (în apropiere de Oradea). Iată ce relatează cronică notarului regal Anonymus: „În adevăr, trimișii lui Árpád, Usubuu și Veluc, au trecut peste riul Tisa în vadul Lucy, și, după ce au plecat de aici, venind în forțăreața Bihor, au salutat pe ducele Menumorut și i-au prezentat darurile, pe care ducele lor i le trimise. La urmă, însă, comunicîndu-i ce aveau să spună din partea ducelui Árpád, au pretins teritoriul numit mai sus. Ducele Menumorut i-a primit însă cu bunăvoință, și, încercîndu-i cu diverse daruri, a treia zi le-a cerut să se întoarcă. Totuși le-a dat răspuns, zicîndu-le: Spuneți lui Árpád, ducele Hungaric, domnului vostru: datorii îi sîntem ca un amic unui amic, cu toate ce-i sînt necesare fiindcă e om străin și duce lipsă de multe. Teritoriul însă ce l-a cerut bunei voinței noastre nu îl vom ceda niciodată, cîtă vreme vom fi în viață. Și ne-a părut rău că ducele Salanus i-a cerut un foarte mare teritoriu, fie din dragoste, cum se spune, fie din frică, ceea ce se tăgăduiește. Noi însă, nici din dragoste nici de frică nu-i cedăm nici o palmă de pămînt, deși a spus că are un drept asupra lui. Și vorbele lui nu ne turbură inima că ne-a arătat că descinde din neamul regelui Athila, care se numea biciul lui Dumnezeu“.

Autorii noii Istoriei a Transilvaniei declară, însă, că „personajele romantice și luptele neînsemnate descrise de Anonymus“ nu-și găsesc nici un fel de confirmare. Să amintim mai întîi că nu ne aflăm în fața unicului caz, cînd, o realitate istorică își găsește reflectarea într-o singură sursă narativă cum este Anonymus. Important, în astfel de situații, este ca izvorul să fie supus unei analize riguroase care să dea la iveală elementele autentice. „Hipercriticismul“ autorilor Istoriei Transilvaniei față de Anonymus ne amintește de știuta zicală a aruncării din albie a copilului odată cu apa. Elementele legendare — care se întilnesc în cronicile medievale, inclusiv în cea a lui Anonymus — nu trebuie să escamoteze realitatea, mai ales că este confirmată și de alte izvoare scrise și arheologice: în întregul spațiu locuit de români existau în secolele VIII—X formațiuni politice, conduse de juzi și voievozi. Fixarea pe hartă a descoperirilor arheologice din interiorul arcului carpatic oferă o conturare

Acad. STEFAN PASCU
Dr. MIRCEA MUSAT
Dr. FLORIN CONSTANTINIU

(Continuare în pag. a 4-a)

FALSIFICAREA CONȘTIENȚĂ A ISTORIEI SUB EGIDA ACADEMIEI UNGARE DE ȘTIINȚE

(Urmare din pag. a 3-a)

chiar și celor trei formațiuni politice menționate de Anonymus, care s-a putut înșela în unele detalii, nu în marea realitate a anteriorității românilor față de unguri în Transilvania: copacii nu trebuie să ne împiedice să vedem pădurea.

Negînd, demolînd, falsificînd sursele istorice, autorii Istoriei Transilvaniei readuc în actualitate vechiul arsenal al adversarilor continuității românești la nord de Dunăre. Pentru ei, românii au reprezentat o populație pastorală, care, pe măsură ce se împuținează la sud de Dunăre sporește la nord de fluviu. Pentru a se prezenta preocupați de „rigoarea” științifică, autorii scriu cu simulată precauție: „trebuie să riscăm, totuși, ipoteza că apariția documentară relativ tîrzie a vlaho-românilor în Carpații Meridionali, cu trimitere înapoi cel mult pînă la 1210, nu înseamnă că ei efectiv nu au apărut aici doar cu puțin mai înainte”. Și pentru a nu „risca” prea mult în afirmația lor, autorii acceptă că în loc de anul 1210 se poate admite că organizarea românilor din Carpații Meridionali, ca paznici ai frontierelor, numiți de regii unguri (desigur!) „poate fi considerată a fi avut loc între 1150 și 1200”.

Odată „lansată” teza venirii tîrzii a românilor mai întîi în Muntenia și Moldova și după aceea în Transilvania din „patria lor sud-dunăreană”, autorii se străduiesc statornic să convingă cititorul că un șir de calamități abătute asupra Transilvaniei au favorizat exclusiv pe români! Dacă în anul 1241 marea invazie mongolă a produs mari devastări în Transilvania, beneficiarii au fost cine? românii! „O urmare directă a invaziei tătare a fost și imigrarea masivă a românilor”, scriu autorii. Apoi, se afirmă că regalitatea ungară a populat domeniile pustiite din jurul cetăților cu „păstori români, care s-au retras din Bulgaria și Serbia spre nord”. Un alt „aliat” al românilor, în viziunea autorilor Istoriei Transilvaniei, ar fi fost marea epidemie de ciumă care a lovit continentul spre sfîrșitul primei jumătăți a veacului al XIV-lea: „Epidemia de ciumă din 1348—1349 care a adus distrugerii în întreaga Europă și care, după surse din țară și din străinătate, a decimat și populația Ungariei (...) a deschis românimii calea spre satele ungarilor și sașilor dispăruți. Stăpînii de pămînt, care duceau lipsă de forță de muncă, au colonizat în satele din Transilvania interioară, parțial sau în întregime depopulate, românii care au fost mai puțin loviți de ciumă și care, oricum, se înmulțiseră la număr prin migrație permanentă”. Lăsăm la aprecierea cititorilor dacă această poate fi calificată drept argumentare științifică!

Odată „nomadizați” ca mod de trai și „balcanizați” ca arie de obîrșie, românii sînt înfățișați drept o populație primitivă, aflată la un nivel de dezvoltare inferior celorlalte etnii din Transilvania. Autorii se complac în a stăruia asupra înapoierii acestor păstori, infiltrați, pe tăcute și neștiute, în interiorul arcului carpatic, unde ar fi fost „absorbiți” ca urmare a politicii de colonizare și a calamităților generate de mari spații nelocuite. Totuși autorii uită că din rîndurile acestei populații prezentată drept „hoinară, primitivă

vă și descultă” s-a ridicat una dintre cele mai strălucite personalități politice și militare ale secolului al XV-lea — Iancu de Hunedoara — ajuns și guvernator al Ungariei. În viziunea autorilor, singurul progres făcut de românii transilvăneni este acela al unei sedentarizări progresive, dar foarte lente: „Cei care au trecut la modul de viață sedentar reprezintă la sfîrșitul secolului al XVI-lea doar o mică parte a tărîmii române din Transilvania. Majoritatea ei și-a păstrat modul de viață șeminomad, de păstori și creștere a vitelor”. Și mai departe: „Aceste colectivități, nelegate de pămînt, migrînd liber cu animalele lor (...) reprezintă intruparea românilor din Transilvania secolului al XVII-lea”.

Românii transilvăneni ar fi dispus — după autori — de o armă puternică, în măsură să le asigure victoria pe planul structurii demografice a Transilvaniei: ei, acești păstori rătăcitori cu turmele lor ar fi sfîrșit prin a deveni majoritari în raport cu sedentarii maghiari, sași și secui, grație a trei factori: sedentarizarea, care pune capăt deplasărilor și oferă astfel autorităților posibilitatea de a-i lua în evidență (deci nu este vorba de o creștere autentică a populației române, ci numai de înregistrarea ei de către stat sau seniorii feudali), imigrare și natalitate. Potrivit autorilor Istoriei Transilvaniei, în anumite perioade se constată fluxuri masive de populație românească venită de peste Carpați — din Muntenia și Moldova — pentru a se pune, mai ales, la adăpost de povara fiscală. Și Transilvania îi primește, căci, ne spun autorii: „Transilvania pînă în 1687 este o țară care poate asigura protecție, o țară cu consolidare relativă, cu noi posibilități și necesități din ce în ce mai mari în privința forței de muncă. Deci se bucură de orice venetic”.

Sintem de acord cu autorii că la acea dată Transilvania era „o țară care putea asigura protecție, o țară relativ consolidată”, numai că în acea vreme era un Principat autonom și nu făcea parte din regatul ungar, prăbușit și dezagregat la 1541, după transformarea centrului și sudului Ungariei în pașalic otoman; Transilvania, la fel celorlalte două țări românești — Moldova și Muntenia — se bucura de o largă autonomie, accentuînd și mai mult legăturile dintre ele.

Cît privește sporul natural de populație, să amintim doar că în privința românilor „nomazi” din Transilvania, autorii nu ezită să amintească de... „poligamia lor”.

Ne-am văzut siliți să reproducem afirmațiile și caracterizările de mai sus, jignitoare și defăimătoare la adresa poporului român, pentru ca cititorul să-și facă o imagine cit de cit despre „probitatea științifică” a autorilor, despre elementara lipsă de respect față de adevărul istoric, față de multimilenera istorie a poporului român. Dar să lăsăm istoria — această „carte de căpătii a fiecărei nații” — să judece adevărul.

Ne oprim acum asupra altei probleme. De ce Istoria Transilvaniei nu relatează motivul pentru care regalitatea ungară a adoptat voievodatul ca formă politico-administrativă a Transilvaniei, adică o instituție care în societatea românească medievală avea un con-

ținut specific, asemănător voievodatului muntean și celui moldovean, ce-l integrează în structurile politice ale spațiului românesc? De ce nu explică nicăieri o mare realitate a evului mediu, și anume că, așa cum a demonstrat istoriografia românească, voievodatul Transilvaniei prezintă caractere fundamentale identice cu cele ale voievodatului muntean sau moldovean? Este știut că la fel ca în Moldova și în Muntenia, voievodul transilvănean concentra în demnitatea sa toate atribuțiile militare, administrative și judiciare ale statului. El dispunea de o autoritate completă — ca și dincolo de munți — cu singura deosebire că nu se putea intitula „singur stăpînitor”. Nici o explicație în această Istorie a Transilvaniei de ce, așa cum s-a dovedit, „nicăieri pe teritoriul vechiului regat al Ungariei — alît de întins odinioară — nu găsim urmele vreunei organizații teritoriale și politice similare celeia a voievodatului transilvănean. Această organizație este, și pe un versant și pe altul al Carpaților, un produs specific românesc pe care penetrația ungară în centrul spațiului nostru politic n-a putut-o nimici, cu toate încercările repetate pe care le-a făcut în decursul veacurilor”. Era de așteptat ca în paginile acestei lucrări de sinteză a istoriei Transilvaniei să se explice specificul structurilor voievodatului în raport cu organizarea administrativă a regatului ungar, dar astfel de probleme — care sînt totuși esențiale — nu i-au preocupat pe autori și este lesne de înțeles de ce. Ei ar fi trebuit să admită atunci că datorită prezenței românilor cu instituțiile lor specifice, voievodatele și cnezatele, organizate pe întreg cuprinsul Transilvaniei, regalitatea s-a văzut silită să recunoască și să accepte instituțiile politico-administrative ale băștinașilor români. În locul unei analize solide și obiective a istoriei Transilvaniei, autorii au preferat falsul și denigrarea. Pentru ei obiectivul principal nu a fost adevărul, adică reconstituirea veridică a faptelor, ci „demonstrarea” unei teze preconcepute, cu o vădită finalitate politică: absența românilor în Transilvania, în perioada pătrunderii ungarilor în interiorul arcului carpatic și contestarea, pe această cale, a drepturilor legitime ale poporului român asupra vetrei sale strămoșești.

De ce oare autorii lucrării ignoră opiniile istoricului Farczady Elek care încă în 1912 scria: „Regii Ungariei au fost siliți să încuviințeze organizarea deosebită a Transilvaniei, cu voievozii puternici în fruntea ei, sub presiunea stringentă a necesității, deoarece sentimentul independenței aici era așa de adînc înrădăcinat, încît formațiunea statală, pornită odată, nu mai putea fi oprită”.

Un alt exemplu concludent pentru procedeele „științifice” ale autorilor este prezentarea statutului nobilimii române transilvănene și începuturile politicii de excludere a românilor din viața politică a Transilvaniei. În viziunea autorilor, regimul de discriminare socială, națională și confesională la care au fost supuși românii transilvăneni — reduși, în cele din urmă, la situația de populație „toleratată” — apare drept consecința venirii lor tîrziu prin

imigrarea elementelor pastorale sau prin refugiarea în secolele XVII—XVIII a țărănilor din Muntenia și Moldova, ceea ce ar explica situația lor marginală în viața social-politică transilvăneană. Autorii „admit”, cum s-a văzut, sedentarizarea unei părți a populației românești și existența unei nobilimii române, dar ei explică astfel absența unei „națiuni” (în sens medieval, adică politic al termenului; în evul mediu „națio” includea numai pătura privilegiată a unei comunități etnice) române medievale: „românimea la sfîrșitul evului mediu ajunsese în mase mari să fie iobăgimea nobilimii ungare sau săsești, în parte a nobilimii române ridicate din rîndurile sale. Acesta este și motivul pentru care nu s-a format o «națiune» nobiliară română separată, căci iobagii, indiferent de naționalitate, nu aveau drepturi politice, iar nobilimea, tot fără deosebire de naționalitate, reprezenta o singură națiune”. Și mai departe: „Nobilul român se declara cu bună știință membru al «națiunii ungare» nobiliare și, în timp ce voievozii și boierii din Muntenia și Moldova, cu excepția unor cazuri izolate, se situau tot mai mult pe poziția compromisului cu puterea otomană, nobilii români din Ungaria se angajau cu dăruire alături de acesteia, condiție a situației lor privilegiate”.

Nu stăruim aici asupra afirmației denigrante despre „cazurile izolate” de luptă împotriva Porții otomane, pentru că orice cititor poate măsura mistificarea săvîrșită de autori cînd știe că aceste „cazuri izolate” sînt în fapt epopea istoriei medievale a poporului român, biruitor al puterii militare otomane, în atîtea rînduri, sub conducerea unor domnitori viteji și iubitori de țară: Mircea cel Mare, Vlad Tepeș, Ștefan cel Mare, Radu de la Afumați, Ioan Vodă cel Viteaz, Mihai Viteazul și care, cu oastea formată din oamenii pămîntului cu o mîină pe plug și cu alta pe sabie, au asigurat țării române un statut de autonomie față de Poarta otomană, în timp ce majoritatea statelor din centrul și sud-estul Europei au fost desființate și transformate în pașalicuri. Oare pentru ce motive acești conducători de țară și de oști au fost recunoscuți de opinia publică europeană a vremii drept apărători ai civilizației europene? Ceea ce voiam să arătăm, în legătură cu istoria poporului român, sînt metodele de falsificare folosite de autori, atunci cînd realitatea istorică sfidează încercările lor de a o prezenta denaturată. Se știe că în anul 1366, regele Ungariei, Ludovic I de Anjou, a luat un șir de hotărîri, care marchează începutul eliminării românilor din viața politică a Transilvaniei. Cea mai gravă dintre deciziile regale a fost condiționarea recunoașterii statutului nobiliar de adeziunea la confesiunea catolică. Constatăm cu uimire că acest moment de excepțională însemnătate din istoria Transilvaniei nu este discutat de autori în chip serios în paragrafele despre români, ci apare, în chip surprinzător la capitolul... Cultura medievală în Transilvania, în paragraful Cultura bisericăscă medievală a românilor transilvăneni. O problemă de istorie politică de

cel mai mare interes este pur și simplu escamotată ca o mărunțată problemă profesională; în chip deliberat, autorii asociază, pentru a crea confuzie, măsurile regelui Ludovic I de Anjou și propunerile de convertire silnică făcute suveranului de vicarul Bartolomeo de Alverna, și autorii conchid că „acest zel respingător nu numai că nu a avut efect asupra lui Ludovic cel Mare, care nu a pornit la o nouă acțiune de convertire, dar a stîrnit în rîndurile nobilimii maghiare transilvăneni interesați în stabilizarea românilor”. În realitate, măsurile din anul 1366 promulgate de suveranul ungar marchează începutul unui proces ce va culmina cu alianța dintre nobilimea maghiară, patriciatul săsesc și frunțașii secuilor (Unio trium nationum din 1437), formula politică pe care se va întemeia structura Transilvaniei secole de-a rîndul și care va face din locuitorii autohtoni și majoritari — românii — „tolerați” pe propriul lor pămînt.

În același paragraf consacrat culturii medievale din Transilvania, autorii discută și problema creștinismului. Ei arată că în Ungaria au conviețuit la început creștinismul de rit latin și cel de rit ortodox și că „Transilvania s-a aflat la confluența și, în același timp, la periferia celor două culturi creștine. Biserica romană era reprezentată de etnicul ungar și german, cea bizantină de etnicul român și ruten”. În privința românilor, autorii afirmă că tradițiile lor creștine erau de obîrșie balcanică și slavă. Ne aflăm din nou în fata procedurilor „științifice” utilizate de autori. Ei ignoră faptul în-deobște cunoscut că terminologia de bază a creștinismului este în limba română de origină latină, că pe teritoriul Transilvaniei au fost descoperite urme creștine din perioada de după retragerea armatei și administrației romane din Dacia și că, deci, în momentul infiltrării triburilor ungare, în interiorul arcului carpatic exista o populație românească de religie creștină, gravitînd în jurul patriarhiei de la Constantinopol și a Imperiului bizantin. Creștinarea ungarilor a avut loc la anul 1000 sub egida Bisericii romane (schisma între Roma și Bizanț a avut loc în anul 1054, dar ea a fost precedată de tensiuni și rupturi) și la început, cum arată corect autorii, cele două rituri au coexistat. Este lesne de înțeles că, în aceste condiții, prezența românilor creștini din Transilvania a favorizat difuzarea noii religii în rîndurile populației ungare. Preocupați însă să-i „aducă” pe români din sudul Dunării, pînă în secolul al XIV-lea, autorii nu suflă nici un cuvînt despre acest aspect al istoriei Transilvaniei.

După ce „au rezolvat” originea românilor, locul lor de băștină, lăsîndu-l să umble „hoinari prin munții Transilvaniei în urma turmelor de oi”, autorii trec la altă problemă și anume: înfățișarea Transilvaniei drept o parte componentă a Ungariei. Prăbușirea regatului ungar în urma bătăliei de la Mohács (1526) și noul statut politic al Transilvaniei, devenită principat autonom în relații de dependență față de Poarta otomană, ca și celelalte două țări române, nu-i împiedică pe au-

(Continuare în pag. a 5-a)

FALSIFICAREA CONȘTIENȚĂ A ISTORIEI SUB EGIDA ACADEMIEI UNGARE DE ȘTIINȚE

(Urmare din pag. a 4-a)

tori — continuatori fideli și în această problemă ai istoriografiei ungare naționaliste — să prezinte acest străvechi pământ românesc, locuit din totdeauna de români, reprezentând permanent majoritatea populației, drept o nouă „țară” ungară: „Domnitorii unguri și conducătorii ai politicii ungare determină deci soarta Transilvaniei, devenită stat. În deceniile ce au urmat după 1536, noul stat ce-și conducea soarta cu conștiință din ce în ce mai mare a rămas în esență ceea ce a devenit în deceniile ei singeroase: o rămășiță rămasă la răsărit a statului medieval ungar. Constrîngeră din afară a rupt aceste teritorii din țaramamă, i-a schimbat forma de stat și a impus conducătorilor săi o politică externă nouă și îndrăznească. N-a putut însă să infrîngă gândirea, conștiința maghiarității forțelor conducătoare ale societății”. Așadar, principatul Transilvania este prezentat ca o continuare a regatului ungar, o entitate politică deosebită de celelalte două state românești, muntean și moldovean. Autorii se separă aici de un șir de cronicari, istorici și geografi care au stăruit asupra orientării total diferite a Transilvaniei de Ungaria. Astfel, cronicarul Cserei Mihály observa că „amenințarea pentru Transilvania a venit întotdeauna de la Ungaria și de la unguri”, în timp ce istoricul Szilágyi Sándor releva, în anul 1866, că „istoria Transilvaniei nu poate fi integrată istoriei ungare, întrucît ea are un caracter specific”, pentru ca geograful Cholnoky Jenő să sublinieze că „Transilvania își are propria istorie, distinctă de cea ungară, și integrată, adăugăm noi, ansamblului spațiului și societății românești. Este ceea ce recunoștea Cancelaria aulică transilvană din Viena cînd, în anul 1779, releva „legătura strînsă care exista între marcele principat al Transilvaniei și țările vecine, Moldova și Muntenia”, cu care forma o adevărată unitate economică.

Încă din prefața lucrării, autorii susțin că „timp de secole, istoria Transilvaniei s-a întrepătruns cu istoria poporului ungar”. Se știe, de asemenea, cît caz s-a făcut în vechea istoriografie ungară și cît caz se mai face și astăzi — mai ales în cercurile emigrației ungare — despre stăpînirea milenară a Ungariei asupra Transilvaniei. Dar o simplă aritmetică arată că perioada în care Transilvania a constituit o parte componentă a Ungariei se reduce la cei 51 de ani care separă instituirea dualismului austro-ungar în 1867 de hotărîrea Marii Adunări Naționale a românilor transilvăneni din 1 decembrie 1918 de a uni Transilvania cu România. În rest? Pînă cînd Ungaria a căzut sub lovitura lui Soliman Magnificul, Transilvania a fost, cum s-a mai spus, un voievodat cu o individualitate politică viguros conturată. Devenită în 1541 un principat autonom, ea nu mai putea avea legături cu Ungaria — cum susțin autorii — pentru că Ungaria încetase să mai existe ca stat, Buda însăși devenind centrul unui pașalic otoman. Cînd ofensiva habsburgică a determinat, după 1683, retragerea otomană, Transilvania a devenit principat în cadrul Imperiului habsburgic, apoi Mare Principat, administrat

separat de Ungaria. Unde sînt atunci secolele și mileniul de stăpînire ungară? Numai în mințile infierbintate ale revizionistilor care nu mai sînt în stare nici măcar de un calcul elementar.

Nu se găsește în această Istorie a Transilvaniei o prezentare cît de cît obiectivă a strînselor relații politice, economice, militare și culturale dintre români de o parte și de alta a Carpaților. Unitatea poporului român este negată, iar colaborarea politică, economică, militară dintre cele trei țări române este eludată. Cea dintîi unire a țărilor române, realizată de Mihai Viteazul, este înfățișată într-un chip care stîrnește revolta. Nu numai că marele voievod este prezentat ca un „mercenar”, ca un instrument al împăratului Rudolf și nerecunoscător față de „binefăcătorii lui” Bathorești, dar se contestă conștiința de neam a poporului român și a celui care, pentru prima dată, i-a unit pe români sub un singur scop: „Nu avem — arată autorii — nici o dată din care să reiasă că Mihai intenționa să dea un rol politic românimii transilvănene. Dimpotrivă. Așa cum a adus în Transilvania cîțiva ereticosii munteni, în Muntenia a chemat secui și maghiari pentru ajutor în guvernare”. Deci opera politică a celui dintîi unificator al românilor, unul din simbolurile scumpe ale unității naționale, este prezentată cu aceeași rea-credință care alterează pînă la desfigurare realitatea istorică. Măsurile luate de Mihai Viteazul în beneficiul țăranilor și al clerului român, precum și politica sa confesională, în care se distinge lesne efortul de a disloca, prin confesiune, formula lui „Unio trium nationum” sînt ignorate voit de autori, preocupați de a-l prezenta pe marele voievod drept un cuceritor brutal și singeros: „Domnitorul-conducător de oști a pornit cu soldații săi împotriva Moldovei, iar în mai 1-a gonit pe Ieremia Vodă, prieten al Poloniei. Prada neșemnificativă care se găsea în această țară săracă nu putea da o rezolvare decît pentru cîteva săptămîni; spre sfîrșitul verii, mare parte a oastei triumfătoare nu se putea întroține decît prin jaf. Populația locală — maghiari și români deopotrivă — încerca să se apere cu arma, dar acest lucru nu făcea decît să amplifice represiviunile”. Imaginea luminoasă a uneia dintre cele mai de seamă personalități ale istoriei poporului român, care a semnat cu jertfa singelui său actul unirii tuturor românilor, este astfel pătată de noroiul calomniei, deghizată în cercetare istorică.

Nu este de mirare că fiind obsedați de dorința de a contesta caracterul românesc al Transilvaniei, organica ei integrare în pămîntul, istoria și viața românească, autorii prezintă la fel de deformat principalele etape ale luptei de emancipare națională a românilor transilvăneni, români care ar fi devenit majoritari — spun autorii — abia în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea! Se pune sub semnul întrebării caracterul național al revoluției din 1784, condusă de Horea, Cloșca și Crișan, lipsește analiza revendicărilor cuprinse în Supplex Libellus Valachorum (1791), căreia i se substituie afirmația că „autorii săi nu puteau să se aștepte în mod real

că, în sistemul celor trei națiuni, națiunii lor i se va asigura un loc ca entitate politică separată”, este grav denaturată istoria revoluției din 1848. Lupta românilor transilvăneni este înfățișată ca o mișcare contrarevoluționară. Munții Apuseni, unde Avram Iancu a condus rezistența românilor, luînd chipul unei preținse „Vendee” transilvane (referire la provincia franceză, unde în timpul Marii Revoluții s-au organizat acțiuni contrarevoluționare). Gravele greșeli în politica națională a guvernului condus de Kossuth Lajos sînt total ignorate, iar hotărîrea nefastă a nobilimii maghiare de unire a Transilvaniei cu Ungaria este justificată de autori „chiar și numai din autoapărare”; hotărîrea Dietei din Cluj de la 30 mai 1848 care a votat această unire este caracterizată ca realizînd „unirea celor două patrii surori”, Ungaria și Transilvania. În schimb, revoluția română și conducătorii ei sînt aspru criticați: Simion Bărnuțiu care prin concepția sa „confuză” ar fi stîrnit „neîncredere externă” și a amenințat „armonia între națiuni”, provocînd „ruperea de realități”. În Adunarea de la Blaj din mai 1848 s-ar fi manifestat tendințe contrarevoluționare, intelectualii români ațîțînd „ura religioasă și națională”.

În contextul evenimentelor din 1848—1849 se evidențiază în privința românilor aspecte de violență: „Răsculații români, în retragere, «din pură răzburare», au dat foc Aiudului, cu colegiul, biblioteca acestuia și au organizat o îngrozitoare baie de sînge în orașul maghiar”.

Dietă de la Sibiu de la începutul anilor '60, în care românii aveau majoritatea deputaților, este apreciată ca „unealta docilă a guvernului de la Viena”, iar delegații sibieni la Viena „cerșetori”, „figuranții guvernului”. Minimalizînd lupta românilor și a dietei de la Sibiu pentru drepturi naționale și sociale, se afirmă: „Împotriva păturii conducătoare a societății maghiare, a taberei liberale și conservatoare maghiare, forța cea mai veche a țării, cu pozițiile economice cele mai puternice, cu potențialul politic cel mai mare, avînd aliați puternici dincolo de Piatra Craiului, nu se poate obține o rînduială durabilă”.

În schimb, dualismul austro-ungar, instaurat în 1867, încorporarea Transilvaniei la Ungaria și politica de maghiarizare nu găsesc în carte condamnarea meritată. Mai mult, românii nu ar fi știut să pretuiască „constituționalismul, precum și uniunea românilor din Transilvania cu cei din Ungaria, aducerea lor într-o singură tabără”. Era de așteptat din partea istoricilor unguri să întreprindă o analiză profundă a consecințelor formulei dualiste pentru monarhia austro-ungară pe care Marx, Engels și Lenin au denunțat-o ca un stat al oprîmării sociale și naționale, o devărată închisoare a popoarelor. Au uitat oare autorii că încă din anul 1848, Friedrich Engels caracteriza monarhia austriacă drept „un complex pestriț, rezultat din moșteniri și furtisaguri, acest talmes-balmeș organizat în care se învălmășesc zece limbi și zece națiuni, acest amestec întimplător de obiceiuri și legi dintre cele mai contradictorii” (Fr. Engels, Începutul sfîrșitului Austriei,

în Marx-Engels, Opere, vol. 4, Editura Politică, București, 1963, p. 511)? Au uitat autorii ceea ce scria Marx în 1875: „În Ungaria, majoritatea populației supusă ungarilor nu-i simpatizează, suportă împotriva voinței lor jugul acestora, de unde o luptă neîntreruptă”? (K. Marx, Conspicatul cărții lui Bakunin „Statul și Anarhia”, în Marx-Engels, Opere, vol. 18, Ed. Politică, București, 1964, p. 609). Au uitat autorii că în 1916 V.I. Lenin împărtășea ideea că „lichidarea Austro-Ungariei nu reprezintă istoricește decît o continuare a destrămării Turciei, fiind, ca și aceasta, o necesitate a procesului istoric de dezvoltare a destrămării”? (V.I. Lenin, Broșura lui Junius, în Opere complete, vol. 30, Editura Politică, București, 1964, p. 8). Trecînd sub tăcere această pagină întunecată a istoriei universale, autorii se mărginesc a face totuși o critică superficială. Astfel, cînd se amintește de o politică mai severă pe timpul guvernării lui Bánffy Dezső, urmează imediat concluzia „științifică”: „dar și atunci (pe timpul lui Bánffy Dezső — n.n.) a fost mai mult fum decît foc”.

Este o realitate arhicunoscută că în scurta etapă de 51 de ani dintre 1867 și 1918 guvernul de la Budapesta a promovat o politică de nedreptățire și oprîmire a naționalităților neungare, de maghiarizare forțată a acestora cu mijloace draconice, încît a stîrnit oprobiul întregii opinii publice internaționale. Iată, de exemplu, ce scria marile scriitor rus Lev Tolstoi despre politica de deznaționalizare, de maghiarizare: „Ceea ce e mai trist este faptul că în străinătate celele Apponyi (unul dintre cei mai vehemenți politicieni de la Budapesta în măsurile de deznaționalizare — n.n.) are reputația unui pacifist, pe cînd în Ungaria el nu recunoaște nemaghiarilor nici măcar calitatea de oameni. Orice persoană cu mîntea sănătoasă trebuie să smulgă de pe fața acestui om masca sa mincinoasă, pentru a arăta întregii lumi că nu este un binefăcător, ci o pasăre de pradă”. Iar scriitorul norvegian, „Uriașul de la Nord” cum era caracterizat B. Bjoernson, declara: „În tinerețe am iubit și admirat mult poporul maghiar. Mai tîrziu, cunoscîndu-l mai de aproape, am început să-i detest șovinismul. Aceste nedreptăți vor duce Ungaria mai devreme sau mai tîrziu la picirea sa”. Politica economică și culturală, învățămîntul și justiția, biserica și colonizările, jandarmeria și închisorile, totul a fost pus în joc pentru a modifica raporturile demografice, economice și sociale din Transilvania, pentru a-i schimba străvechea sa fizionomie românească.

Mișcarea memorandistă este desconsiderată, autorii încercînd să o prezinte ca pe o acțiune izolată, privită de contemporani drept „cerșetorie de anticameră”. Oare astfel pot evalua istoricii ce pretînd că analizează trecutul de pe pozițiile materialismului istoric, revendicările naționale ale românilor transilvăneni, supuși unui regim de discriminare și opresiune? A folosi astăzi termenul de „cerșetorie de anticameră” este o insultă adusă memoriei luptătorilor români și cei care o utilizează se identifică cu cei care i-au trimis pe memorandiști în temniță.

Merită a fi reamintite cuvîn-

tele pline de un mare adevăr, rostite de Ion Rațiu, președintele Partidului Național Român din Transilvania, la procesul memorandiștilor: „Noi nu sîntem acuzați, ci acuzatori... Poate fi aci vorba de judecată, de apărare în înțelesul juridic? Nu! Faceți ce voîți. Nevinovați sîntem, dar dumneavoastră sînteți stăpîni pe individualitatea noastră fizică, nu însă și pe conștiința noastră, care în această cauză este conștiința națională a poporului român. Nu sînteți dumneavoastră competenți să ne judecați, ci este un alt tribunal, mai mare, mai luminat și desigur mai nepărtinitor, care ne va judeca pe toți: e tribunalul lumii civilizate, care vă va osîndi o dată mai mult și mai aspru decît v-a osîndit pînă acum. Prin spiritul de intoleranță, printr-un fanatism de rasă fără seamă în Europa, osîndindu-ne, veți izbuti numai ca să dovediți lumii că maghiarii sînt o notă discordantă în concertul civilizațiunii”.

Ne surprinde faptul că în 2000 de pagini, cît cuprinde această lucrare, autorii nu au atribuit nici o pagină legitimității istorice a statului modern român din 1859, a cărei necesitate obiectivă era consecința firească a procesului legic de afirmare a națiunii române, în întreaga arie dacică. Zadarnic am căuta în paginile Istoriei Transilvaniei o analiză a constituirii națiunii, a problemei naționale, a drumului legic al reintegrării statului național. În locul unei astfel de analize, înțîlnim o imagine deformată a marilor evenimente din anul 1918, în cadrul căreia efortului și voinței întregii națiuni române de a se regăsi în frontierele unui singur stat — statul național unitar — i se substituie acțiunea „unui grup al burgheziei române din Arad”.

O realitate de domeniul evidenței demonstrează că tratatele de pace din anii 1919—1920 au dat recunoașterea internațională creării sau desăvîrșirii unității naționale a statelor din centrul și sud-estul Europei. În acest cadru larg se înscrie și lupta românilor pentru desăvîrșirea unității național-statale în virtutea dreptului la autodeterminare, în cadrul unor adunări reprezentative, democratice alese, plebiscitare, a voinței românilor — aflați sub stăpînire străină — de a se uni cu Țara. Această realitate este și ea escamotată și denaturată. Tratatul de la Trianon (4 iunie 1920) este prezentat ca un tratat imperialist care a dus la „destrămarea statului istoric ungar”. Impuse de state imperialiste, tratatele de pace „nu au ținut seama de dreptul popoarelor la autodeterminare, iar în multe situații nici de realitățile etnice” afirmă autorii, precizînd că singurul stat socialist, Rusia Sovietică, nu le-a recunoscut și „niciodată n-a renunțat la Basarabia, nici Bulgaria n-a acceptat ca Dobrogea de sud să aparțină României”. Referindu-se la lupta pentru unitate a românilor și a fruntașilor lor se arată că aceștia în loc să accepte rezolvarea echitabilă a problemei naționale pe baza conviețuirii multisekulare în statul ungar, au lăsat „decizia definitivă pe seama armatei regale române și a tratatelor de pace”. Tratatul de la Trianon este făcut coresponsabil de

(Continuare în pag. a 6-a)

FALSIFICAREA CONȘTIENȚĂ A ISTORIEI SUB EGIDA ACADEMIEI UNGARE DE ȘTIINȚE

(Urmare din pag. a 5-a)

orientarea reacționară, fascistă a Ungariei horthyste: „Faptul că destrămarea statului istoric ungar s-a făcut concomitent cu înfrângerea unor revoluții și cu aranjamente de pace ce au adus grave prejudicii naționale, a împiedicat ca în țară să se instaureze o democrație în cadrul căreia societatea ungară ar fi acceptat dreptat procesul legic al schimbărilor și ar fi trecut peste neazuri și, raportându-se în mod creator la noua condiție, să fi căutat împreună cu popoarele vecine căile de concurență“. O jalnică încercare de reabilitare a lui Horthy și a regimului său prin „sistemul de pace imperialist“, pe care autorii i-l acordă ca un comod alibi. Față de regimul fascist al lui Horthy, autorii manifestă o „discreție“ surprinzătoare, arătându-se cu totul avari în binemeritarea lui condamnare, validată de mult de istorie.

Perioada de după primul război mondial este tratată sumar, „în lipsa unor date și prelucrări corespunzătoare“ — cum afirmă în mod fals autorii, căci astfel de date există din abundență. „După 1918 — se afirmă în lucrare — istoria Transilvaniei este parte a istoriei României. Procesele economice, sociale, politice și culturale care continuă sau cele noi, în desfășurare, trebuie să le analizăm de acum prin prisma întregii Români. Și situația din teritoriul pe care îl examinăm se schimbă“. Unirea Transilvaniei cu România a avut consecințe negative asupra transilvănenilor — afirmă în mod tendențios autorii — din cauza „alipirii“ la o țară slab dezvoltată și a acaparării, chipurile, a bogățiilor și întreprinderilor de aici de către „regăteni“ coloniști masivi. Sfîdind realitatea anilor interbelici, autorii susțin că naționalitatea maghiară nu a avut posibilități depline de dezvoltare „parțial din cauza unor procese economico-sociale nefavorabile, parțial din cauza politicii naționale ce făcea diferențieri, sau a procesului de românizare... Maghiarii din Transilvania au trăit primele momente ale transformării istoriei dezorientați, demoralizați. Nu puteau accepta nici ideea că organizarea de stat milenară, din care făceau parte organic și ei, dispărea în citeva săptămîni și nici ideea că prin anexarea la o țară străină, clădită pe o bază economică-socială mai puțin dezvoltată, îi așteaptă soarta de minoritari“.

Ca urmare, după 1918, nicio dată în lucrare nu se vorbește de integrarea organică a Transilvaniei în statul național unitar român, de faptul că ea s-a unit cu celelalte provincii românești sau de reintregirea României, ci tot timpul numai de „schimbarea stăpînirii“.

Autorii ignoră total de-a lungul prezentării istoriei Transilvaniei aprecierile documentelor românești privind momentele cruciale ale acestei istorii, nu găsesc spațiu de-a lungul celor 2.000 de pagini să consacre citeva rânduri legăturilor organice — economice, demografice, culturale — dintre România și celelalte provincii românești, dar ajungînd la perioada de după 1918, cînd năzuința statornică a românilor de a făuri și a trăi într-un stat național unitar a devenit un fapt împlinit, o realitate istorică ireversibilă, ei

își aduc aminte, în sfîrșit, de un citat dintr-un document — este vorba de hotărîrea Congresului al III-lea al P.C.R. (1924), impusă, după cum se știe, de Comintern, prin care „s-a declarat dreptul la autodeterminare a popoarelor pînă la despărțire, s-a stabilit că România, prin unificarea diverselor regiuni, s-a transformat dintr-un stat național într-un stat multi-național“.

Dictatul fascist de la Viena este prezentat ca un „arbitraj“ cerut de guvernul român, iar represiviunile și crimele regimului horthyst sint estimate printr-o inventată politică similară a autorităților române: „A început astfel așa-numita politică națională de reciprocitate, la expulzări s-a răspuns cu expulzări de cealaltă parte, la internări cu internări, la închiderea de școli s-a răspuns cu închiderea de școli, creîndu-se o totală nesiguranță a soartei românimii din Nord, respectiv, maghiarimii din Sud“. Așadar, se pune semnul identității între situația celor două populații, trecîndu-se sub tăcere faptul că dincolo de expulzări și internări, de care pomenesc autorii, în nord-vestul României s-a declanșat o teroare de o ferocitate fără precedent. Bărbați și copii măcelăriți, femei gravide spintecate, familii întregi exterminate, intelectuali de vază și clerici asinași, masacre în masă ca cele de la Ip și Trăznea, crime oribile ca cele de la Moisei și Sărmaș — iată ce au jalonat anii de groază ai coterpiu nord-vestului României de către horthysti. Acestea sint fapte care nu pot fi escamotate, pentru că ele sint încă vii, dureros de vii, în memoria oamnenilor acestor meleaguri românești.

Fără cele mai elementare scrupule față de realitatea istorică, autorii, consecvenți în preocuparea lor de a denatura și falsifica, sugerează un paralelism asemănător și în privința situației evreilor din Transilvania în anii celui de-al doilea război mondial. Se afirmă că din teritoriul coterpiu de horthysti a fost „transportată o parte însemnată a populației evreiești, cca 90.000—100.000“, în timp ce în România „au fost asinași 387.000 de evrei“. Să nu știe oare nici unul din autori că din teritoriul de sub ocupația horthystă au fost deportați nu o parte însemnată, ci absolut toți, nu 90.000—100.000, ci peste 160.000 de evrei? Să nu știe oare chiar nici unul că însuși Horthy a recunoscut că deportarea, așa cum a făcut-o jandarmia ungară, a întrecut prin cruzime chiar și ceea ce s-a întîmplat în Germania nazistă? Este posibil să le fie autorilor complet străine lucrările istoricului american Randolph Braham despre holocaustul în Ungaria și în partea smulșă României prin dictatul de la Viena, istoric american care a subliniat că evreei de aici „au fost exterminați într-un ritm fără precedent prin cel mai teribil program de deportare și masacrare nemiloasă, întîlnit în întregul război“? Iar referindu-se la România, același istoric afirmă că în acele cumpănte împrejurrări România „a constituit un liman, o oază pentru evrei“.

Creдем că sint suficiente exemplificările de falsificare a istoriei Transilvaniei și de denigrare a istoriei poporului român. Totuși, mai adăugăm, concluzia lucrării care este pe cit de gravă, pe atît de tendențioasă: „Transilvania este o entitate etnică și culturală deosebită în Europa centrală și răsăriteană și evoluția situației ei influențează dezvoltarea regiunii...“. Așadar, Transilvania nu este, după opinia autorilor, o parte componentă a statului român, ci o „entitate etnică și culturală deosebită“, suveranitatea statului român este implicit limitată, de vreme ce „situația ei (a Transilvaniei — n.n.) influențează dezvoltarea acestei regiuni“ (a Europei centrale și răsăritene — n.n.). În fața acestor neadevăruri orice cititor onest, orice om de bună credință nu poate citi aceste rînduri fără ca lectura lor să nu stîrnească indignarea și protestul față de afirmațiile provocatoare ale colectivului de autori, condus de Köpeczi Béla. Cum își permit autorii acestei cărți, pe a cărei copertă este scris Istoria Transilvaniei, să încerce anularea rezultatului unei lupte îndelungate, care a impus poporului român jertfe și sacrificii pentru îndeplinirea unei statornice aspirații multisekulare: unitatea națională? Cum poate sluji o asemenea lucrare „prieteniei dintre cele două popoare“, așa cum declara emfatic redactorul responsabil al lucrării?

Este un fapt unanim cunoscut că grație politicii Partidului Comunist Român, problema națională a fost integral și definitiv rezolvată: românii și naționalitățile conlocuitoare au aceleași drepturi și îndatoriri și sint angajați în efortul comun al edificării societății socialiste multilateral dezvoltate. Dar, despre marile realizări ale României socialiste, obținute în toate domeniile, inclusiv în problema națională, autorii nu spun aproape nimic, motivînd din nou, în mod pueril, că... nu dispun de informații.

În realitate, din lectura lucrării se desprinde constatarea că autorii nu sint preocupați atît de soarta naționalității maghiare din România, cit mai ales de a crea o diversie și de a induce în eroare opinia publică. Acțiunea lor se integrează astfel încercărilor de a crea o falsă problemă a „minorităților din România“ pentru care nu există nici un temel obiectiv. Înfrățite prin lupta și munca lor de-a lungul secolelor, poporul român și naționalitățile conlocuitoare dau astăzi un chip nou patriei lor comune, Republica Socialistă România.

Prin orientarea ei politică, Istoria Transilvaniei apare ca o lucrare întocmită în spirit revizionist și șovin, racordîndu-se astfel perfect literaturii istoriografice ungare naționaliste, care din secolul trecut și pînă astăzi încearcă să justifice reînvierea unor structuri politice și teritoriale anacronice.

Din noianul de lucrări ale propagandei horthyste amintim doar volumul „Transilvania“, tipărit de Societatea ungară de istorie, a cărui prefață este datată 1 august 1940. Redactată — și aceasta — de un colectiv de autori, între care și primul ministru de atunci al Ungariei, Teleki Pal, precum și citiva istorici, între care Makkai László prezent și acum între redactorii „Istoriei Transilvaniei“. Lucrarea „Transilvania“ urmărea să-i convină pe Hitler și Mussolini că Transilvania trebuie să aparțină Ungariei. În ajunul odiosului Dictat de la Viena, regimul horthyst ceruse, așadar, istoriografiei ungare să dea, prin re-

prezentații ei, legitimarea istorică a pretențiilor revizioniste, anexioniste asupra Transilvaniei românești. Să mai amintim că Ministerul Propagandei al Reichului hitlerist a cerut unei comisii de specialiști condusă de W. Czell o expertiză asupra acestei lucrări. Cel solicitat a întreprins o examinare riguroasă a lucrării, la capătul căreia a conchis că ceea ce era destinat să influențeze poziția marilor puteri fasciste nu era decît o „șarlatanie politică“. Interesele Germaniei hitleriste și Italiei fasciste au determinat totuși Dictatul de la Viena, prin care partea de nord-vest a României a fost oferită Ungariei horthyste.

În 1946, în timpul lucrărilor Conferinței de pace de la Paris. același Makkai László a publicat, în limba franceză, o Istorie a Transilvaniei, de aceeași dată, coaliția antihitleristă, că Transilvania aparține prin întreaga ei istorie Ungariei și că deci pretinsa injustiție de la Trianon nu trebuie repetată. „Argументarea“ autorului nu a convins și negustoria meschină încercată la Paris, pentru a smulge măcar o parte din teritoriul Transilvaniei în beneficiul Ungariei, a eșuat.

Astăzi același Makkai László, care a scris pentru Hitler și Mussolini, apoi pentru învingătorii lor, și încearcă — alături de alți colegi — obiceiul de falsificator și denigrator al istoriei poporului român. Considerat în țara sa „specialist“ al istoriei Transilvaniei, el apare în fapt ca „apostolul“ întîrziat al unui crez revizionist invalidat de istorie.

Pe cine vor autorii să convingă acum că Transilvania este o „entitate etnică și culturală deosebită“? Cine confruntă cele trei lucrări citate care merg din timpul Ungariei horthyste pînă în zilele noastre constată că tezele de bază sint aceleași, iar, uneori, chiar și formularea lor. Promisiunile autorilor privind „aplicarea categoriilor fundamentale ale materialismului istoric“ se dovedesc vorbe goale: ne aflăm în fața unei lucrări scrise în spirit reacționar, naționalist, cu izbucniri șovine, revizioniste.

Metoda colectivului de autori ungari este, cum s-a văzut, foarte „simplă“: tot ceea ce nu intră în tiparele interpretării lor predefinite, cu o finalitate politică de cea mai clară esență revizionistă, este eliminat. Caracteristic, în această privință, este tratamentul aplicat lucrărilor românești de istorie, ale căror concluzii sint ignorate sau declarate „depășite“. Dialogul, adică adevăratul schimb de opinii, desfășurat cu competență și obiectivitate, devine astfel imposibil. Își inchipuie însă autorii Istoriei Transilvaniei că închizind ochii în fața mărturiilor care confirmă tezele lor, ele încreditează astfel să mai existe? Venite din secole și milenii, aceste mărturii — de la cea a lui Herodot despre geți și pînă la lui Herodot contemporane — vor fi întotdeauna dovezile de neclintit ale continuității și unității românești în vatra patriei. Și oricare construcție interpretativă care le ignoră va sfîrși prin a se prăbuși.

O precizare este necesară: nu întîlnim în această lucrare enunțurile cu care ne obișnuise vechea istoriografie ungară, ca de pildă afirmația că românii au devenit majoritari în Transilvania grație regimului ali-

mentar, caracteristic păstorilor, adică înlemiat pe produse lactate! Falsificatorii de azi s-au mai rafinat. Nu mai invocă astfel de enormități, se străduiesc acum să strecoare propaganda lor într-un ambalaj mai credibil: acela al unei cercetări „științifice“, „obiective“. Este ceea ce a încercat să facă, spre exemplu, așa-numitul „Comitet pentru Transilvania“, creat de emigranți de origine ungară din S.U.A., care a tipărit în 1980 un supliment al publicației sale „Carpathian Observer“, sub titlul „Transilvania și teoria continuității daco-romano-române“. Între cele susținute de autorii textelor din acest supliment și cei ai Istoriei Transilvaniei, nici o deosebire notabilă. Poate de aceea s-a și reprodus discuția dintre patru istorici din R. P. Ungară — Györfy György, Hahn Péter, Makkai László, Mócsy András (ultimii doi, redactorii ai Istoriei Transilvaniei). Între istoriografia emigrației ungare și istoriografia din R.P. Ungară nu există deosebire cînd e vorba de Transilvania, mai exact de poziția revizionistă față de ea.

Ulmește și indignează că o astfel de lucrare care sfidează adevărul istoric, falsificînd grosolan și denigrînd flosicind trecut mult milenar al poporului român a putut să apară sub egida Academiei Ungare de Științe. Cum se poate admite ca o instituție menită să reprezinte cel mai înalt for de probitate științifică și etică profesională să-și dea girul unei lucrări care nu are nimic comun nici cu știința, nici cu etica, care ignoră falsifică și denaturează fără scrupule cele mai elementare adevăruri, care reînvie calomniile și teze ce le credeam de mult îngropate în lada cu gunoi a istoriei, vehiculînd idei nocive, periculoase, ce nu pot stîrni decît dispreț și minie, nu pot decît să dezbină, să creeze disensiuni, să invenizeze atmosfera?

Istoria Transilvaniei este un exemplu de cum nu trebuie scrisă istoria. Ignorarea deliberată a surselor ce nu convin și a literaturii de specialitate cu conluzii diferite, interpretările arbitrare (un exemplu sugestiv îl oferă manipularca tendențioasă a datelor despre populație oferite de conscripții și recensămînte), falsurile și denigrările — caracterizează această lucrare, care ne apare ca o ediție întîrziată, anacronică și regretabilă a vechilor poziții ale istoriografiei ungare, și încă din perioada Ungariei horthyste.

Istoria este, în primul rînd, chemată să găsească și să rostască adevărul și tot ce se clădește pe adevăr este tracic și benefic. Ca și limbile din celebra fabulă a lui Esop, istoria — în funcție de cum este scrisă — poate apropia sau dezbina popoarele. Trăim într-o lume care aspiră la pace, securitate și cooperare: de ce să nu punem istoria în slujba acestor idealuri ale întregii omeniri? de ce să nu slujească, așa cum se cuvine, cauza nobilă a cunoașterii reciproce și apropierii între popoare? de ce să o înjosim la ingrata funcție de propagatoare a urii? Procedînd astfel, pingărim istoria ca știință și ne descalificăm ca profesioniști ai ei; este ceea ce au uitat, din păcate, autorii Istoriei Transilvaniei, punîndu-se în postura de falsificatori ai Istoriei.

Acad. ȘTEFAN PASCU
Dr. MIRCEA MUSAȘ
Dr. FLORIN
CONSTANTINIU

DEPLINA EGALITATE ÎN DREPTURI PENTRU TOȚI CETĂȚENII PATRIEI — ELOCVENTĂ EXPRESIE A UMANISMULUI ȘI DEMOCRATISMULUI SOCIETĂȚII NOASTRE

„Dacă ar trebui să vorbim despre problemele dreptului omului, de drepturi umanitare, apoi putem afirma, cu îndreptățită mândrie, că în anii socialismului am luat asemenea măsuri și am aplicat asemenea forme de organizare prin care am creat condiții de manifestare deplină, egală a tuturor cetățenilor, fără nici un fel de deosebire, nici de naționalitate, nici de sex, nici de vîrstă! Aceasta reprezintă, de altfel, baza concepției socialismului științific despre dezvoltarea societății omenitești. Am acționat și vom acționa ferm pentru realizarea în viață în cele mai bune condițiuni a acestor principii!”

NICOLAE CEAUȘESCU

A fi uniți în fapte și idealuri

Asemenea tuturor milioane de fii ai României socialiste, cu emoție și mîndrie patriotică, am ascultat și studiat magistrala cuvîntare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, la ședința comună a Consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană, cuvîntare de inestimabilă valoare teoretică și practică ce, prezentînd adevărul istoric, desprins din existența străveche pe aceste meleaguri a poporului român, și adevărul vieții de astăzi a acestuia, reafirmă, cu puterea faptelor, realitatea fundamentală pe care o reprezintă soluționarea definitivă, în chip revoluționar, a problemei naționale în România, asigurarea deplinei egalități în drepturi a tuturor cetățenilor, fără deosebire de naționalitate, în conformitate cu principiile socialismului științific.

Aprecierile, ideile, concluziile subliniate de secretarul general al partidului nostru au fost primite cu larg interes și cu deplină aprobare de către toate cadrele didactice, ca de altfel de către toți locuitorii județului Covasna. Ele au trezit în inima și în conștiința cadrelor didactice române și maghiare covășene, care trăiesc și muncesc într-o deplină unitate de cuget și fapte pe acest străvechi plai românesc, puternice sentimente de mîndrie patriotică față de succesele obținute în anii socialismului, față de justele rezolvări problemei naționale în România. Județul Covasna, în care trăiesc și învață, uniți, în fapte și idealuri, tineri români și tineri de naționalitate maghiară, a cunoscut, în ultimii 21 de ani, o dezvoltare la care nici nu am fi putut gândi vreodată. Aceste mărețe realizări sînt rodul politicii de repartizare armonioasă a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării, al politicii profund științifice promovate de partidul și statul nostru, de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cîtorul României moderne.

Începînd cu Congresul al IX-lea al partidului, piatră de hotărîre în devenirea României moderne, județul Covasna a cunoscut o dezvoltare susținută, înregistrînd cele mai înalte ritmuri de creștere a producției industriale, avînd în urma vastului program de investiții pentru industrializarea socialistă aproape 50 mii locuri de muncă în unitățile ridicate pe solide platforme industriale, construite în cele cinci orase și în unele localități rurale. Avînd în vedere aceste realizări remarcabile, pe planul dezvoltării economico-sociale a județului nostru, în conformitate cu politica națională revoluționară a Partidului Comunist Român, aplicată cu consecvență în toate domeniile vieții sociale, învățămîntul covășean a cunoscut o puternică dezvoltare în anii construcției socialiste.

În județul nostru, a fost creată și funcționează o largă rețea școlară care asigură toate condițiile ca elevii de naționalitate maghiară să poată învăța, în limba maternă și în limba română. Prin prezentarea citorva date statistice, vom putea reliefa mai pregnant puternica dezvoltare a învățămîntului co-

vășean, datorită grijii părintești ce o poartă partidul nostru, personal secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu pentru crearea tuturor condițiilor ca toți fiii patriei, fără deosebire de naționalitate, să-și însușească cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. Astfel, numărul unităților școlare a crescut de la 334, în anul 1965, la 359 în anul școlar 1986—1987; în aceeași perioadă se aplică au fost date în folosință 412 săli de clasă, s-au creat 2.280 de locuri în grădinițe, au fost asigurate 644 de locuri de muncă în ateliere școlare, s-au realizat 8 internate școlare, 4 cantine și 7 săli de gimnastică. Aceste acumulari cantitative au necesitat asigurarea permanentă a școlii cu cadre calificate. Realitățile și cifrele prezentate atestă, cu puterea faptelor, că și în domeniul învățămîntului se aplică în mod consecvent politica națională revoluționară a Partidului Comunist Român.

Iată de ce ne opunem cu tărie denigratorilor de peste hotare care încearcă să prezinte denaturat realizările noastre falsificînd istoria multimilenară a poporului român, căutînd să semene sămîrta discordiei. Nu putem decât să-i catalogăm drept calomniatori pe cei care încearcă să denigreze politica națională justă, profund umanistă a partidului și statului nostru, să lovească în unitatea oamenilor muncii din România socialistă. Oricine vor fi ei, reamintim că problemele vieții noastre sînt și vor fi soluționate de partidul și statul nostru, de noi toți cei care trăim și muncim împreună de veacuri în această vatră românească.

Ținem să ne exprimăm cîntoată inima și cu acest prilej deplină încredere a tuturor cadrelor didactice și a tineretului studios din județul Covasna în prezentul și viitorul luminos al patriei noastre comune, al României socialiste, prefigurată cu strălucire în programul adoptat de Congresul al XIII-lea, în celelalte documente programatice ale partidului de edificare socialistă și comunistă a scumpei noastre patrii, și hotărîrea de a milita, cu toată ființa noastră, împreună cu întregul popor, pentru înfăptuirea lor, strîns uniți în muncă și idealuri, în jurul Partidului Comunist Român, a mult stimatului și iubitului nostru conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu, genialul strateg revoluționar al mărețelor noastre realizări. Totodată, ne angajăm ca, în lumina ideilor, tezelor și orientărilor de o deosebită însemnătate teoretică și valoare practică, formulate în magistrala cuvîntare a secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la ședința comună a Consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană, să punem în și mai mare măsură, în viitor, în centrul activității noastre, desfășurarea unei intense munci politico-ideologice și educative în rîndul tineretului, pentru formarea acestuia în spiritul muncii, al patriotismului, al frăției dintre toți cetățenii patriei.

Prof. UNGVARI FRANCISC
inspector la Inspectoratul Școlar al
Județului Covasna

Largi posibilități de afirmare, vorbînd o unică limbă: a muncii

Am avut deosebită cinste și bucurie de a participa la Plenara Consiliului oamenilor muncii de naționalitate germană și de a audia magistrala cuvîntare rostită de secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la ședința comună a Consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană, cuvîntare ce reliefează idei și concluzii de importanță vitală pentru prezentul și viitorul României socialiste. Am desprins, cu îndreptățită mîndrie patriotică, un adevăr de necontestat, cel al succesei strălucite pe care le obținem în toate domeniile construcției socialiste, dinamismul dezvoltării continue a patriei noastre. Acestea sînt rezultatele descătusării și afirmării plene a tuturor energiilor creatoare ale poporului, ce confirmă, cu tot mai mare putere, superioritatea democrației socialiste, care asigură exercitarea, reală și plină, a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, egalitatea între toți cetățenii, fără deosebire de naționalitate, făurirea conștientă de către masele largi

populare a propriei lor istorii, a propriului lor viitor.

În acest sens, apar cu atît mai de neînțelese denigrările care se vehiculează, din partea unora, referitoare la istoria României, la pretinsa lipsă de drepturi a naționalităților care trăiesc aici.

Profund indignată de calomniile vehiculate cu privire la realitățile românești, imi asum dreptul, în calitate de cetățean român de naționalitate germană, de a confirma rezolvarea deplină, profund umanistă și creatoare a problemei naționale, în patria noastră comună, România socialistă, pornind de la experiența propriei mele vieți.

Sînt fiica unor oameni muncitori, prima din familie cu studii superioare, pe care le-am făcut în anii socialismului. Sînt cadru didactic și locuiesc de 16 ani într-o comună frumoasă și bogată de pe meleagurile arădene, unde trăiesc și muncesc înfrățit, români, germani, maghiari și alte naționalități. Același climat de bună înțe-

legere caracterizează întregul colectiv didactic, în care învățători și profesori români și cei 25 aparținînd naționalităților conlocuitoare vorbesc aceeași limbă, cea a muncii, a îndeplinirii înaltelor comandamente sociale ce revin școlii românești contemporane.

Toate cadrele didactice care își desfășoară activitatea la Școala Nr. 1 din comuna Sintana, județul Arad, resping cu tărie ideile naționaliste și șovine lansate care nu urmăresc decît aștirea și dezbinarea oamenilor de naționalități diferite și, implicit, încearcă să influențeze negativ munca educativă promovată în școala noastră, în care învață 1.083 elevi, dintre care 456 aparținînd naționalității germane. Asemenea tuturor copiilor din patria noastră, elevii școlii noastre se bucură deplin de mărețele realizări ale socialismului și învață în 36 de săli de clasă și în șapte laboratoare și cabinete dotate cu cele mai noi și eficiente mijloace de învățămînt. Cei 456 de elevi de naționalitate germană, din clasele I—X, beneficiază de dreptul de a învăța în limba proprie, de a-și însuși cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, de a se forma ca oameni, ca viitori cetățeni ai patriei. Ei beneficiază și de manuale gratuite editate în limba germană, precum și de cele aproximativ, 4.500 de volume în limba germană, aflate în dotarea bibliotecii Școlii Nr. 1 din Sintana.

Deplina egalitate în drepturi a elevilor noștri se regăsește nu numai în domeniul instrucției, ci și în activitățile culturale-artistice, în viața de fiecare zi. Un aport deosebit îl au, în acest sens, organizațiile de tineret, care desfășoară multiple acțiuni, cu puternice valențe educative, la care participă întreaga populație școlară, fără deosebire de naționalitate. Pe elevii noștri, înfrății în gînd și în faptă îi găsim pretutindeni: în sălile de clasă, dornici de învățatură, pe terenurile de sport, dornici de afirmare, pe loturile școlii și pe cele

ale C.A.P.-urilor, dînd o mîna de ajutor, atunci cînd este nevoie, pe scenele căminelor culturale, evidențiindu-se în cadrul Festivalului Național „Cîntarea României”. Pretutindeni, deplina egalitate în drepturi și îndatoriri acționează ca un liant și cimentează prietenia și buna înțelegere între elevii noștri, care, prin rezultatele muncii lor, aduc profunde mulțumiri conducerii superioare de partid și de stat pentru condițiile de muncă și afirmare create. Elevii noștri, cetățeni români de naționalitate germană, au atît condiții optime de a învăța și desfășura o activitate cultural-artistice, cît și de a cultiva frumoasele tradiții populare, rămase de la moșii și strămoșii lor. Astfel, localitatea Sintana se poate mîndri cu păstrarea frumosului obicei folcloric german, tradiționalul „Pom de mai”, o sărbătoare a primăverii, a muncii harnicilor lucrători ai ogoarelor. De asemenea, parada portului popular german, organizată în fiecare an în comuna noastră — la care participă un număr mare de perechi, în cele mai autentice și frumoase straie svăbești — confirmă deplina egalitate în drepturi a tuturor cetățenilor României socialiste, largile posibilități de afirmare a personalității fiecăruia.

Ca educatoare comunistă sînt deplin conștientă de necesitatea intensificării muncii educative în rîndul tineretului școlar, a cultivării unor temeinice sentimente patriotice. Ca cetățeană română de naționalitate germană care mă bucur de toate drepturile, doresc să exprim, încă o dată, adevărul meu total la politica partidului nostru și angajarea fermă de a înfăptui toate sarcinile ce-mi revin în acest proces de devenire innoitoare a patriei noastre dragi.

Prof. ILANA IOHANA
director adjunct al Școlii Nr. 1
din comuna Sintana, județul Arad

Forme democratice de participare la creația spirituală

În România socialistă, în epoca pe care o numim cu mîndrie patriotică „Nicolae Ceaușescu”, li se asigură tuturor fiilor patriei, fără deosebire de naționalitate, o deplină egalitate în drepturi. Această egalitate este reală și deplină, înscriindu-se ca una dintre cuceririle semnificative din țara noastră. Indiferent de limba în care se exprimă, accesul la învățămînt și cultură este deschis tuturor cetățenilor țării, ca și posibilitatea de a crea opere literare și artistice, în limba maternă, precum și participarea plină la viața spirituală a patriei, în cadrul importantului Festival Național „Cîntarea României”.

În străvechea cetate de cultură a Transilvaniei, Sibiu, ca semn al prețurii pe care o acordăm patriei, poporului și partidului, s-a desfășurat, recent, faza județeană a manifestării metodico-științifice „Creativitate și eficiență în învățămînt”, ediția a III-a, înscrisă în acest festival, cu tema: „Educația patriotică, militant-revoluționară a preșcolarilor și elevilor; căi și modalități de realizare”. Felul în care s-au prezentat cadrele didactice din județul nostru la această manifestare este încă o dovadă elocventă a drepturilor egale de care beneficiază educatoarele, învățătorii și profesorii, indiferent dacă sînt români, maghiari, germani sau de alte naționalități. Prin această competiție a minții, școala contemporană românească este larg deschisă manifestărilor creatoare ale tuturor educatorilor, în orice limbă s-ar exprima ei, care au posibilitatea să adopte un nou mod de lucru, pentru a crea la elevi atitudini, a le sădi puternice sentimente patriotice. Cadrele didactice descoperă noi elemente de tehnologie didactică, avînd atribuțiile: inventivității, originalității, inovației pedagogice. Dornici de descoperire și implementare a noului în demersul didactic, spiritul creativ în elaborarea și realizarea structurii procesuale a lecției cu valențe educativ-patriotice sînt și trebuie să fie componente ale activității educatorului de azi. Sub egida acestor deziderate didactice, educatorii județului Sibiu sînt angajați plînari, cu întreaga lor personalitate, în actul educațional, în scopul formării la elevi a sentimentului fierbinte și înălțător al dragostei față de patria în care trăiesc, față de popor, de partid, față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul

general al partidului, mărețul erou al zilelor noastre, arhitectul grandioasei epocii a prezentului.

Manifestarea a mobilizat un mare număr de cadre didactice; dintre cele peste 620 de lucrări susținute în etapa de masă — desfășurată în anul școlar trecut — comisia a selectat 124 de lucrări, prezentate la faza județeană, în cadrul dezbaterilor pe secții, organizate pe discipline de învățămînt.

Secția „Limba și literatura română” s-a remarcat prin lucrări de înaltă tinută științifică, în care elementul de nouitate a fost preponderant. Lucrările au fost însoțite de albume și mape tematice, diapozitive, folii pentru retroproiector și au evidențiat o gamă variată de modalități care contribuie la abordarea textului literar cu valențe patriotice din noi perspective, pentru realizarea obiectivelor afective, educative ale limbii și literaturii române. Abordarea textului literar din perspectivă semiotică, a rolului cuvintelor cheie de semnificație și semnificanță, relevarea încercăturii emoționale emanate dintr-o operă literară, a ponderii pe care ar trebui s-o aibă reprezentarea grafică în lecțiile de caracterizare a personajelor literare, exemple de patriotism și demnitate patriotică, s-au dovedit mijloace eficiente de educație patriotică.

Pentru faza națională au fost selecționate cele mai bune lucrări: „Jocul și educația moral-politică și patriotică la preșcolari”; „Patria în viziunea școlarului mic, ilustrată prin intermediul desenului”; „Metafora simbol — mijloc de transfigurare a sentimentului patriotic”; „Cuvîntul-cheie ca semn artistic, semnificație patriotică în lecțiile de literatură română la clasele liceale”; „Rolul limbii și literaturii române în educarea patriotică, revoluționară a elevilor”; „Implicarea elevilor în crearea și realizarea de mijloace de învățămînt — modalități de educație patriotică a elevilor”.

Prof. ANA ILIESCU
inspector școlar
la Inspectoratul Școlar Județean Sibiu,
președinte al Comisiei Județene pentru
Activitatea Sindicatelor din Învățămînt

CONSULTAȚIE

Conceptia P.C.R. despre creșterea rolului moralei în procesul edificării societății socialiste și înaintării spre comunism

Alături de alte forme ale conștiinței sociale, morala se constituie și în condițiile societății socialiste ca o formă distinctă a vieții spirituale. În procesul dezvoltării istorice a umanității, socialismul întemeiază în evoluția și dezvoltarea lui principii și norme morale specifice, valorifică valori și obiceiuri morale corespunzătoare noilor cerințe de reglementare a comportamentului în relațiile dintre oameni în familie și societate. Morala apare, deci, și în noile condiții sociale, ca o realitate extrem de complexă. Moralitatea în socialism poate fi analizată din perspectiva a două planuri distincte: planul normelor, criteriilor de apreciere și opiniilor și planul faptelor morale.

Primul plan se referă la conștiința și atitudinea oamenilor față de semenii lor și față de ei înșiși, iar al doilea plan se referă și implică acțiunile, deprinderile și obiceiurile care pot fi, mai mult sau mai puțin, consonante cu valorile morale general-umane de bine, cinste, demnitate, datorie etc.

Pornind de la înțelegerea caracterului legic al actualei etape de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre comunism a țării noastre, Partidul Comunist Român fixează, în mod programatic, locul și rolul specific pe care morala socialistă îl are în ansamblul educației comuniste a oamenilor muncii.

Din această perspectivă, programul ideologic al partidului nostru inserie, în codul moral al socialismului, principiile moralei comuniste, ca norme proprii vieții și muncii comunistilor, ca norme ale eticii și echității în relațiile interumane. O atenție deosebită se acordă activității politico-educative de formare a omului nou cu o conștiință înaintată și trăsături moral-civice corespunzătoare promovării noilor relații sociale, afirmării depline, în toate domeniile vieții sociale, a principiilor eticii și echității socialiste. Aceste norme și valori morale trebuie să devină, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, „un instrument puternic în educarea co-

munistilor, a tuturor oamenilor muncii și, în primul rând, a tinerii generații.“ În acest sens, principiile, normele și valorile moralei comuniste se integrează în mod necesar în programul și în sistemul metodelor specifice de transformare revoluționară a societății socialiste din patria noastră, și deține un rol important prin conținutul și funcțiile lor sociale. Conținutul nou al moralei în societatea noastră socialistă este determinat obiectiv, în ultimă instanță, de caracterul relațiilor de producție, relații fundamentale pe existența uror raporturi sociale structurate și bazate pe proprietatea obștească, care asigură de facto desființarea exploatarei omului de către om, înlătură discriminările de orice fel din societate.

Transformarea socialistă a societății românești a cuprins practic toate planurile și relațiile dintre oameni, de la cele de ordin economic până la diversitatea relațiilor din sfera vieții spirituale. Procesul obiectiv de dezvoltare a societății socialiste implică, în mod organic, interacțiunea dialectică dintre raporturile economice, juridice, social-politice, morale, artistice, științifice etc., care, prin valențele lor specifice, contribuie la activizarea vieții spirituale, la dinamizarea și înnoirile indisolubile edificării societății socialiste multilaterale dezvoltate pe pământul României.

În această simbioză a interacțiunilor se manifestă și apar mai pregnant semnificațiile principiilor, normelor și valorilor morale în raportul dintre politic și etic. Politicul îndeplinește, în cadrul acestei unități dialectice, rolul diriguitor conștient în ansamblul sistemului social, inclusiv pentru înțelegerea mutațiilor structurale din sfera moralității. În concepția Partidului Comunist Român principiile activității politice și principiile eticii și echității socialiste se află în interacțiunea și condiționarea lor reciprocă, se constituie într-o componentă esențială — caracteristică a grandioasei opere de transformare revoluționară a structurilor sociale și de umanizare a relațiilor interuma-

ne. Prin intermediul politicului se asigură principiile etice și valorilor morale valențe sociale și semnificații profunde formativ-educative, devenind norme de acțiune și convingeri la nivelul conștiinței individuale a oamenilor muncii.

Principiile eticii socialiste se deosebesc structural în raport cu principiile etice proprii societăților presocialiste, sorgintea necesității și valorii lor derivă din cerințele legităților obiective ale dezvoltării istorice, din natura relațiilor interumane specifice noii organizări sociale. Totodată, în condițiile socialismului, se statornicește o corelație biunivocă între morală și drept, care, prin funcția lor normativă, realizează, în plan social, multiplele reglementări cu privire la comportarea oamenilor în societate, avind ca finalitate respectarea normelor de conviețuire socială. Din simpla comparare a sferei eticului cu sfera dreptului putem constata că ele nu se identifică, observând că eticul, extensiv, este mult mai cuprinzător decât dreptul. Morala și dreptul nu se substituie, ci, dimpotrivă, prin intermediul mijloacelor lor specifice de influențare și reglementare a relațiilor interumane se completează reciproc în contextul societății socialiste.

De asemenea, prin intermediul idealului uman, pe care-l proiectează și pe care-l realizează socialismul, multiple și extrem de nuanțate sînt relațiile reciproce dintre morală și artă, care, utilizând metode și procedee specifice, contribuie la amplul proces de educare și formare a omului nou. Arta joacă un rol important prin faptul că se constituie ca un vector eficient în activitatea complexă, implicată de educația morală a tinerii generații. Morala socială exprimă năzuințele oamenilor spre o reală bunăstare, realizată prin propria lor activitate de proprietari, producători și beneficiari ai muncii creatoare eliberate de stigmalul inechităților sociale.

În concepția partidului nostru, o semnificație deosebită are teza rămînerii în urmă a con-

științei sociale ca reflectare a existenței sociale, care-și găsește în sfera conștiinței morale manifestări mai accentuate decât în alte forme specifice conștiinței, în special, manifestările de la nivelul conștiinței individuale. Conștiința morală manifestă, în general, tendința de a rămîne în urma schimbărilor din existența socială. În condițiile societății noastre, deși în pondere și cu o sferă tot mai restrînsă, continuă să se manifeste, la nivelul conștiinței individuale, sub diferite aspecte, influențe negative ale moralei burghize sau mic-burghize. Astfel, în conștiința individuală a unor oameni persistă manifestări ale individualismului, atitudinea înapoiată față de muncă. Crește tot mai mult influența opiniei publice față de tendința unora de a trăi fără să muncească, în mod parazit, sau în atitudinea necinstă a altora față de avutul obștesc, recurgînd la furt, delapidări etc.

Pentru societatea socialistă o imensă forță de convingere și de influență asupra conștiinței individuale exercită noua morală, determinată de existența tot mai deplină a concordanței sistemului principiilor moralei comuniste cu faptele morale ale oamenilor. În comparație cu sistemele etice anterioare, socialismul realizează frumusețea morală a omului conștient de răspunderea socială a propriei lui activități. Profilul moral-civical al omului societății noastre implică, în mod necesar, realizarea unității dintre gînd și faptă, dintre ceea ce simte și ceea ce face, în raport cu valorile și idealul societății noastre socialiste. Devotamentul neîarmurii față de cauza socialismului constituie, din această perspectivă, fundamentul principal al motivației și existenței moralei comuniste, pe baza căruia se structurează întregul sistem al principiilor eticii și echității socialiste.

Din suta acestor principii morale, care au o deosebită semnificație educativă, constituind elemente structurale și esențiale ale moralității socialiste, ne vom opri pe scurt la: atitudinea înaintată față de muncă; atitudinea și grija față de avutul obștesc și apărarea și dezvoltarea patriei socialiste — expresie a patriotismului autentic. După cum se știe, în procesul de antropogeneză și sociogeneză, munca a constituit condiția specifică a existenței omului și principalul factor de dezvoltare și afirmare multilaterală a personalității umane. Pe plan isto-

ric, în condițiile societăților bazate pe inegalitate și inechitate socială, unde forța de muncă era și este și astăzi exploatarea, ca urmare a existenței proprietății private de tip capitalist, socialismul realizează temeiul obiectiv al egalității și echității sociale, bazate pe proprietatea socialistă, care asigură imbinarea și armonizarea intereselor generale cu cele personale, acestea constituind un factor hotărîtor în progresul social-istoric și al afirmării personalității morale a omului. Iată de ce, atitudinea față de muncă se integrează astfel organic în sfera reglementării și aprecierii morale, deoarece munca reprezintă în societatea noastră o datorie fundamentală, de onoare, a tuturor membrilor apti de muncă. Fiereste că principiul etic al atitudinii față de muncă nu trebuie confundat cu atitudinea morală față de muncă, aceasta din urmă realizîndu-se, mai mult sau mai puțin, în funcție de conștiința și trăsăturile morale ale fiecărui individ.

În strînsă corelare cu atitudinea față de muncă, cu grija și prețuirea avutului obștesc, patriotismul apare ca o trăsătură etico-politică, o virtute morală supremă a ființei umane, prin care își exprimă nemijlocit atașamentul față de patria căreia îi aparține, dragostea față de cultura și limba poporului, de frumusețile și bogățiile țării. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, „...construim socialismul păstrînd cu recunoștință și dezvoltînd tot ceea ce au realizat mai bun, tot ceea ce au ridicat mai frumos înaintașii. Ceea ce ei au construit ne evocă patriotismul cu care ei sînt luptat pentru a asigura dezvoltarea națiunii noastre...”

Patria noastră socialistă păstrează bunurile și valorile create în trecut de popor, tradițiile morale progresiste ale înaintașilor, îmbogățește și dezvoltă acest tezaur prin munca creatoare a generațiilor actuale.

Creșterea rolului opiniei publice și al valorilor morale în societatea românească contemporană răspunde unei necesități obiective, reprezintă o condiție importantă și indispensabilă a aplicării în viață a principiilor și normelor moralei socialiste, care exercită o influență puternică asupra progresului social-istoric, promovează noul umanism revoluționar.

Lector univ.
dr. GHEORGHE RADU
Institutul Politic
din București

ORIENTARE ȘCOLARĂ ȘI PROFESIONALĂ

Cum sînt popularizate profilurile prioritare?

În județul Bacău

În județul Bacău, mijloacele de propagandă pedagogică pe linia orientării școlare și profesionale au fost concepute în funcție de specificul unităților de învățămînt din zonă, urmîndu-se realizarea planului de școlarizare la toate profilurile și meseriile, cu accent pe acele domenii prioritare, care sînt reprezentative și au o bogată tradiție pe plaiuri băcăuane: petrol, agricultură, chimie, construcții.

În același timp, întregii activități de informare i-a fost conferit un caracter unitar avînd în vedere că orientarea școlară și profesională reprezintă o finalitate a întregului proces instructiv-educativ pe diferite trepte de organizare a sa. Astfel, o atenție deosebită s-a acordat instruirii responsabililor comisiilor de orientare școlară și profesională din școli, directorilor cu munca educativă, precum și diriginților de la clasele terminale. În acest fel, organizarea propagandei în rîndul elevilor și părinților prin cunoașterea structurii rețelei școlare și profesionale a avut un caracter unitar, urmîndu-se: prelucrarea metodologiei de înscriere în cl. a IX-a și de admitere în cl. a XI-a și în școlile profesionale: popularizarea îndeosebi a liceelor de profil — petrol (Industrial Nr. 1 Moinesti, Industrial Tg. Ocna), mine (Industrial Comănești), agro-industrial (Sasut, Hemeiș, Podu Turcului), construcții (Industrial Nr. 5 din Bacău, Industrial Nr. 3 din orașul Gh. Gheorghiu-Dej); popularizarea meseriilor — petrolist, mîner, agronom-mecanizator, zootehnist, horticultor, viticultor, constructor, constructor structuri — reprezentative pentru dezvoltarea județului, a fiecărei localități în parte. Pe acest fond, factorii responsabili s-au străduit să valorifice mai bine modalitățile de informare instituite în cadrul comisiilor de orientare școlară și profesională din școli și din centrele metodice. Pentru acest an, ne-am

propus să intensificăm colaborarea dintre școală și unitățile economice, prin participarea unor specialiști la activitățile cu părinții și elevii, precum și prin vizite organizate în întreprinderi sau C.A.P.-uri, cu scopul de a cunoaște mai bine meseriile practicate aici. De asemenea, urmăm să diversificăm conținutul și formele de colaborare școală-familie prin planificarea mai riguroasă a unor vizite, lectorate, dezbateri tematice, pentru optimizarea deciziei finale la clasele a VIII-a, a X-a și a XII-a. Aplicînd recomandările incluse în planul Comisiei județene de orientare școlară și profesională difuzat în toate școlile județului, conducerile de școli, diriginții, organizațiile de pionieri și U.T.C., cu sprijinul reprezentanților întreprinderilor patronatoare, al comitetului cetățenesc de părinți, al medicului școlară, au în vedere actualizarea și popularizarea permanentă a informațiilor prin punctul documentar de orientare școlară și profesională sau prin panoul absolvenților. Acestea cuprind: rețeaua școlară și profesională din județ; prezentarea unor profesiograme, ilustrate cu imagini semnificative, menite să sublinieze progresul științific și tehnic din domeniile respective; informații suplimentare despre unele licee din zonă; imagini reprezentînd activitatea productivă a elevilor; popularizarea unor succese deosebite, obținute în procesul de integrare a învățămîntului cu cercetarea și practica productivă și socială. În unele unități de învățămînt, îndeosebi în licee industriale, s-a impus în ultima perioadă, ca mijloc eficient de propagandă, organizarea unor expoziții cu lucrările și creațiile tehnico-științifice ale elevilor, sub titluri cum ar fi: „Învățămînt-cercetare-producție”, „Integrare socio-profesională a absolvenților”, „Utucistul de azi, specialistul de mâine”.

Ca mijloc de informare a elevilor și părinților, trebuie remarcată apoi o serie de acțiuni aflate în curs de realizare, dar

care au dobîndit deja o anumită tradiție, în județul nostru: înscrierea și reinscrierea centralizată a elevilor de la clasele a IX-a și a XI-a. E o acțiune care nu reprezintă un scop în sine, ci finalizează o serie de inițiative anterioare (dezbateri, întîlniri cu specialiști, organizarea în licee a „Săptămîni porților deschise”, precum și prezentarea în presa locală a unor licee și profesii din domeniul prioritar în dezvoltarea socio-economică a județului și a țării).

Prof. LUCIAN AGACHI
inspector școlar general al județului
Bacău

În județul Covasna

În vederea popularizării profilurilor și meseriilor prioritare din economia județului Covasna, s-au alcătuit micromonografiile școlare și profesionale, punîndu-se accent pe profilurile: mine, petrol, geologie, exploatarea forestieră, prelucrarea lemnului, agricultură și construcții. Este în curs de reeditare „Caietul diriginților”, care cuprinde, pe lângă îndrumarea metodică de cunoaștere a elevilor, planuri de lecții pentru orele de dirigenție și de activități extrascolare, care pot veni în ajutorul cadrelor didactice în efortul lor de a pregăti elevii pentru o cit mai bună orientare școlară și profesională. Dar, să revenim la micromonografiile școlare elaborate, cu ilustrații din viața școlilor. Fiecare micromonografie cuprinde informații cu privire la meseriile în care pot fi calificați elevii și insistă asupra meseriilor prioritare din profilurile respective. Sînt descrise, apoi, posibilitatea de plasare a absolvenților în producție, condițiile și perspectivele ce le vor avea la viitorul lor loc de muncă etc. La nivelul claselor, în calitate de coordonatori ai activității educative, diriginții informează diferențiat elevii, pe grupe de interese, despre specificul muncii în diferite sectoare, despre condițiile de școlarizare, de angajare și de promovare în muncă, în cadrul meseriilor prioritare: mine, petrol, construcții, agricultură.

Dezbaterile cu elevii a obiectivelor cîincinului 1986—1990 din județul nostru și

a necesarului de forță de muncă în această perioadă este o altă modalitate, eficientă, de orientare școlară și profesională pe care o folosim. În acest scop, organizăm diverse acțiuni pentru cunoașterea de către elevii a meseriilor din domeniile prioritare și a liceelor care pregătesc aceste meserii, prin vizitarea, pe clase, a întreprinderilor patronatoare și a celor unde vor lucra absolvenții. Totodată, organizăm vizitarea (de către elevii claselor a VIII-a) a liceelor cu profil prioritar din județ. Activități de informare școlară și profesională se desfășoară și în școlile rurale de 10 ani, pentru orientarea absolvenților acestora spre liceele agroindustriale sau spre liceele cu profil mine și petrol. Pentru cunoașterea elevilor din clasele terminale ale gimnaziului și ale treptei I de liceu, la nivelul fiecărei unități școlare se fac investigații privind opțiunile lor școlare și profesionale. Opțiunile se centralizează pe plan județean, iar după studierea lor au loc discuții individuale cu părinții și cu elevii în legătură cu solicitarea diferitelor profiluri și meserii. Concomitent, luăm măsuri de reorientare a unor elevi cu opțiuni neîntemeiate spre profilurile cele mai potrivite lor. Tîndu-se seama de rolul familiei în orientarea școlară și profesională a elevilor, se organizează, pentru părinți, ședințe în care se dezbate probleme legate de rețeaua școlară, de necesarul de forță de muncă, de orientarea fiecărui elev în funcție de indicațiile și posibilitățile sale fizice și intelectuale. Au loc, de asemenea, întîlniri și mese rotunde ale părinților cu diriginții, cu specialiștii din producție, pe teme privind dezvoltarea socio-economică a județului, tipurile și profilurile de licee și școli profesionale de pe meleaguri covăsnene. În timpul deplasărilor și controalelor noastre în unități școlare din județ, urmăm să felim în care sînt duse la îndeplinire sarcinile de informare privind orientarea școlară și profesională. Este urmărită, totodată, funcționalitatea punctelor de orientare școlară și profesională, nivelul politic, științific și estetic al propagandei vizuale din cadrul lor. Cu această ocazie, se dau și îndrumări necesare pentru îmbunătățirea operativă a acestei activități.

Prof. IOAN PAUL VOINESCU
inspector școlar general al județului
Covasna